

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ

**Πανελλήνιος Σύλλογος
Θεματικού Φιλοτελισμού & Νεότητας**

Τριμηνιαίο φιλοτελικό & πολιτιστικό περιοδικό

Έτος 24°, Αρ. 97. Ιανουάριος - Μάρτιος 2024

“ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΤΗΣ”

Τριμηνιαία Περιοδική Έκδοση, Έτος 24^ο, Τεύχος 97^ο, Ιανουάριος - Μάρτιος 2024
Ιδιοκτήτης: ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΘΕΜΑΤΙΚΟΥ ΦΙΛΟΤΕΛΙΣΜΟΥ

Εκδότης-Διευθνήτης: Π. Λεούσης

Συντακτική Επιτροπή: Π. Λεούσης, Δ. Βαρελάς

Αγίου Δημητρίου 12, 14452 Μεταμόρφωση.

Τηλ. 210 2825134, e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr

Υπεύθυνος τυπογραφείου: “NO+ADO”, Κυριάκος Αλεξίου & Σια ΕΕ
Διανέμεται δωρεάν στα μέλη. Ετήσια Συνδρομή € 20. Εγγραφή € 5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

CONTENTS

Το γράμμα του προέδρου	1	Editorial	1
Το πέταλο για το άλογο και για το γούρι	2	The horseshoe for the horse and the charm	2
Αντόνι Γκαουτί. Ένας χαρισματικός αρχιτέκτονας	4	Antoni Gaudí A charismatic architect	4
Τα μύδια	6	Mussels	6
Σπύρος Λούης	8	Spyros Louis	8
Βασιλείς, ταλαντούχοι μουσικοί	10	Kings, talented musicians	10
ΦΟΙΝΙΚΕΛΑΙΟ	12	Palm oil	12
Αναίμακτες ταυρομαχίες	14	Bloodless bullfighting	14
Γιακαράντα	16	Jacaranda	16
Ψάρεμα με τόξο	17	Bow fishing	17
Ηφαιστειακές εκρήξεις	18	Volcanic eruptions	18
Βησσαρίων. Ένας μεγάλος Έλληνας	21	Vissarion. A great Greek	21
Διαβάσεις Πεζών	22	Pedestrian crossings	22
Queen Mary 2. Ένας γίγαντας των θαλασσών	23	Queen Mary 2. A giant of the seas	23
Το καράτε	24	Karate	24
Τα λούπινα	25	Lupins	25
Η θεά Δήμητρα	26	Goddess Demeter	26
Ανοικτή Επιστολή (Τευχίδια γραματοσήμων)	28	Open letter (postage stamp booklets)	28
Το σταυρόλεξο	35	The crossword	35
Μη επανδρωμένα αεροχήματα	36	The drones	36
Η αιώρα	38	The swing	38
Ένιο Μορικόνε	40	Ennio Moricone	40
Αχ! Αυτό το πλάνο (Νερό και Ζωή)	41	Thematic plans: (Water and Life)	41
Νέες εκδόσεις γραμ/μυν Ελλάδας-Κύπρου	42	New issues of Greece and Cyprus	42
Δικά μας και δικά σας νέα	44	Philatelic news	44

Εικόνα εξωφύλλου: «Ο ταχυδρόμος». Πίνακας του Ισπανού ζωγράφου Alonso Pérez (1881–1914).

“THE THEMATIC PILATELIST”

Quarterly Journal. Year 24th. No 97, January - Mars 2024

Owner: THE PANHELLENIC SOCIETY OF THEMATIC PHILATELY

Editor-Director: Pantelis Leoussis

Editorial Committee: P. Leoussis, D. Varelas

Address: 12, Agiou Dimitriou Str., GR-14452 Metamorphosi, Athens

Tel. +31 2102825134; e-mail: p_leoussis@hotmail.com

www.thematic-philatelist.gr

The journal is distributed gratis to the members
Annual subscription € 20. New members' subscription € 5

ΥΜΝΟΣ ΣΤΟ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Λόγια & μουσική Π. Λεούση

Ύμνο για σένα θα τραγουδήσω, μικρό χαρτάκι χρωματιστό,
τις αρετές για να τιμήσω και για τα τόσα που σου χρωστώ.
Μικρό χαρτάκι, χάρη σε σένα γνώρισα φίλους, βρήκα χαρές,
γύρισα τόπους, κέρδισα επαίνους, ώρες εξάισιες, μοναδικές.
Μ' έμαθες στην έρευνα, στην τάξη, μ' έκανες πιο πλούσιο, πιο σοφό.
Πάντοτε μη βρέξει και μη στάξει σ' είχα, με τσιμπίδι και φακό!
Μικρό χαρτάκι αγαπημένο, με συντροφεύεις από παιδί.
Στις αρετές σου κεντώ και υφαίνω γνώση για τέχνη κι αισθητική.
Με ταξιδεύεις σ' άγνωστους κόσμους, μόρφωσης, γνώσης, πολιτισμού.
Κοντά σου βρίσκω καινούργιους δρόμους, στιγμές γαλήνης και στοχασμού...
Μήνυμα αγάπης κι' αδελφосύνης στον κόσμο στέλνεις, ενωτικό,
πρέσβη της γνώσης και της ειρήνης. Μικρό χαρτάκι, σ' ευχαριστώ.

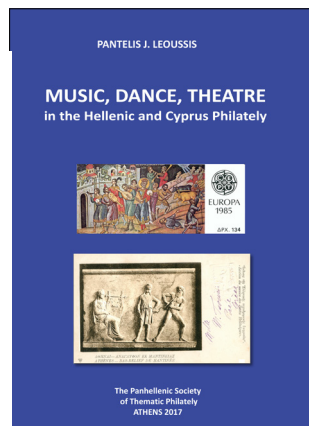
(Έκδοση του Συλλόγου μας)

BALKANFILA 2016 Χρυσό
ITALIA 2018 Μεγάλο Επίχρυσο

(Έκδοση Ελληνικών Ταχυδρομείων)

BALKANFILA 2016 Μεγάλο Επίχρυσο

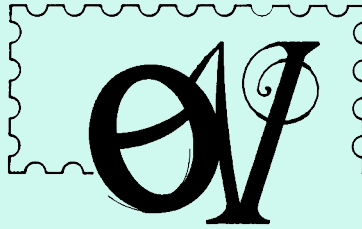

(Έκδοση του Συλλόγου μας)

ITALIA 2018 Μεγάλο Επίχρυσο
EFIRO 2019 (Ρουμανία) Χρυσό
NOTOS 2021 Επίχρυσο

Ο "Θεματικός Φιλοτελιστής" έχει τιμηθεί με τα εξής μετάλλια:

EUROCUPRUM 2001 (Πολωνία) Χάλκινο, ΕΦΙΛΑ 2002 (Ελλάδα) Μεγάλο Αργυρό
TEMEX 2003 (Αργεντινή) Μεγάλο Αργυρό, BRNO 2005 (Τσεχία) Επάργυρο
JERUSALEM 2006 Αργυρό, BALKANFILA 2007 Μεγάλο Αργυρό, CHINA 2009 Αργυρό,
ANTVERPIA 2010 Αργυρό, BALKANFILA 2012 Μεγάλο Αργυρό, ΕΛΛΑΔΑ-ΚΥΠΡΟΣ 2013
Μεγάλο Αργυρό, ΚΥΠΡΟΣ -ΕΛΛΑΔΑ 2014 Μεγάλο Αργυρό, EFIRO 2019 Μεγάλο Επίχρυσο
NOTOS 2021 Επίχρυσο, BALKANFILA 2023 Μεγάλο Αργυρό.

Επισκεφτείτε την ιστοσελίδα μας:

www.thematic-philatelist.gr

Προς τους φίλους αναγνώστες...

Αγαπητοί φίλοι

Εκτός από την BALKANFILA XX που, όπως γράψαμε και στο προηγούμενο τεύχος, θα στεγαστεί στο εμβληματικό περίπτερο των Εθνών εντός των χώρων της ΔΕΘ το τετράημερο 13-16 Νοεμβρίου 2024, με συν διοργανωτές την Ελληνική Φιλοτελική Εταιρεία και την Ελληνική Φιλοτελική Εταιρεία Θεσσαλονίκης, ένα ακόμη σημαντικό γεγονός δεσπόζει στα φιλοτελικά γεγονότα της χρονιάς που διανύουμε: αυτό των εκατό χρόνων από την έκδοση του πρώτου τεύχους της Φιλοτέλειας. Αυτού του σπουδαίου διμηνιαίου εντύπου της Ελληνικής Φιλοτελικής Εταιρείας που έχει γράψει ιστορία και που είναι ένα από τα μακροβιότερα φιλοτελικά περιοδικά παγκοσμίως. Αυτή η εκατονταετηρίδα της Φιλοτέλειας προσδίδει τιμή στην Εταιρεία που την εκδίδει, αλλά τιμά ευρύτερα και τη χώρα. Γι' αυτό και αξίζει κάθε σχετική εορταστική εκδήλωση.

Ευχή και ελπίδα μας είναι η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή θεματικών εκθεμάτων στην BALKANFILA XX. Το φαινόμενο της εκθεσιακής παρουσίας μας στις τελευταίες εκθέσεις με μόνο δύο ή τρεις συλλογές είναι θλιβερό και αδικεί τις τόσες προσπάθειες του συλλόγου μας για την ανάπτυξη του ελληνικού θεματικού φιλοτελισμού και την προώθηση νέων εκθετών. Διότι, εκτός από το ιδιαίτερα κατατοπιστικό «Εγχειρίδιο του Θεματικού Φιλοτελισμού» και το περιοδικό μας, ήμασταν πάντα πρόθυμοι να προσφέρουμε κάθε βοήθεια και πληροφορία για το «πώς και τι» του -ομολογουμένως δύσκολου- αυτού τρόπου συλλογής. Όλοι όσοι θέλησαν και ζήτησαν τις συμβουλές μας σημείωσαν πολύ καλά αποτελέσματα σε σύντομο χρονικό διάστημα.

Σε ότι αφορά τις δραστηριότητες του Συλλόγου μας, λίγα πράγματα θα μπορούσαμε να πούμε. Ακολουθούμε την μοίρα του γραμματοσήμου και όλων σχεδόν των ελληνικών συλλόγων. Νέα μέλη δεν υπάρχουν, όσοι "αποδημούν" δεν αντικαθίστανται...

Στην προσπάθεια μας να αναβιώσουμε τις θεματικές ομιλίες, που η εμφάνιση του κορονοϊού μας διέκοψε βίαια, προγραμματίζουμε μία σειρά από νέες σε συνεργασία με τον δήμο Νέας Φιλαδέλφειας, με πρώτη στα μέσα Απριλίου.

Το συνεχές ενδιαφέρον ξένων συλλόγων για άρθρα του περιοδικού μας, τα οποία δημοσιεύονται είτε σε έντυπα, είτε σε ψηφιακά φιλοτελικά περιοδικά, μας είναι ιδιαίτερα ευχάριστο. Αυτό όμως που μας χαροποιεί περισσότερο είναι η αδιάκοπη έκδοση του περιοδικού μας. Τα 25 χρόνια κυκλοφορίας του Θεματικού Φιλοτελιστή τον καθιστούν ένα από τα μακροβιότερα, αδιακόπως εκδιδόμενα, φιλοτελικά περιοδικά μας της χώρας μας.

Υγεία και χαρά σε όλους

Ο πρόεδρος

Το πέταλο για το άλογο και για το γούρι

Οι Έλληνες δεν γνώριζαν το πετάλωμα. Ο Ξενοφών αναφέρει τους «εμβαιταί», ένα δεμένο κομμάτι δέρματος για την προστασία των ποδιών σε τραχέα εδάφη. Γύρω στο 330 π.Χ., οι στρατιωτικές επιχειρήσεις του ιππικού του Μεγάλου Αλεξάνδρου έπρεπε να διακοπούν για να επιτρέψουν στα άλογα να αναμορφώσουν τα κέρατα των οπλών τους.

Ομοίως, ο Όμηρος στην Ιλιάδα και ο Αππιανός στο βιβλίο της Ρωμαϊκής Ιστορίας του «Περί τον Μιθριδατικό Πόλεμο», αναφέρονται σε πέταλο.

Οι Ρωμαίοι επινόησαν το «ιπποσανδάλι», κομμάτι μετάλλου που κάλυπτε το κέρατο και εν μέρει ανέβαινε στην οπλή, κρατούμενο από δερμάτινα κορδόνια που ήταν εφεύρεση των Κελτών.

Στα τέλη του 9ου αιώνα το πέταλο κάνει την εμφάνισή του στην Ευρώπη, κυρίως σε περιοχές με βαρύ και υγρό έδαφος, ενώ μια βυζαντινή στρατιωτική πραγματεία (De re strategica) κάνει αναφορά σε σιδερένιες πλάκες που τοποθετήθηκαν κάτω από τις οπλές των αλόγων για την προστασία τους, χωρίς να αναφέρεται ακριβώς με ποιο τρόπο.

Ο συγγραφέας δίνει συμβουλές για το ποια άλογα τοποθετούνται στην πρώτη γραμμή

της μάχης και πώς να τα εξοπλίσουν για να τα προστατεύσουν. Εκτός από την πανοπλία για το κεφάλι, το στήθος και το λαιμό, συμβουλευέται την προστασία των ποδιών των αλόγων από κακούς τραυματισμούς.

Οι ανασκαφές των τύμβων των Μογγόλων πολεμιστών αυτής της περιόδου επέτρεψαν να βρεθούν κυκλικά σίδηρα, που στερεώνονταν μόνο στο εξωτερικό χείλος τους.

Η πρώτη πραγματεία για τα χαλινάρια και το πέταλωμα των αλόγων που έγραψε το

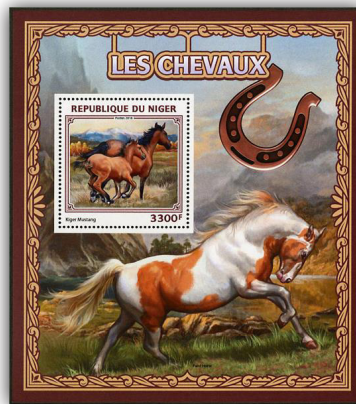
1556 ο Cesare Fiaschi είχε τίτλο «Ο τρόπος σωστής χαλιναγώγησης, χειρισμού και πεταλώματος των αλόγων». Η Τέχνη του πεταλώματος κωδικοποιήθηκε αργότερα από άλλους.

Με την ανάπτυξη της κτηνιατρικής τέχνης, τον 19ο και τον 20ο αιώνα εμφανίστηκαν σύνθετα ορθοπαιδικά εξαρτήματα. Ο 20ός αιώνας είδε την εμφάνιση νέων υλικών και κραμάτων,

την ανάπτυξη σιδήρου σε αλουμίνιο, πλαστικό, αμορτισέρ με βάση τη σιλικόνη και σύνθετες ρητίνες για την ενίσχυση του τοιχώματος των οπλών.

Το πέταλο, ωστόσο, δεν είναι χρήσιμο μόνο για το πετάλωμα

των αλόγων. Θεωρείται σύμβολο ευτυχίας, καλοτυχίας και προστασίας από το κακό

μάτι. Γι' αυτό και οι «ειδικοί» συνιστούν αν το βρούμε να το κρεμάσουμε πίσω από την πόρτα, και μάλιστα με τα άνοιγμα προς τα πάνω, αφού μέσα σε αυτό θεωρείται πως συσσωρεύεται όλη η καλή Τύχη για τον κάτοχό του.

Γιατί όμως ένα τέτοιο αντικείμενο αποτελεί σύμβολο καλής τύχης; Οι τρεις ερμηνείες πίσω από την καλοτυχία του πετάλου είναι οι εξής:

1. το άλογο που το φόραγε είχε «μαγικές ιδιότητες»,
2. έχει το σχήμα της ημισελήνου που ήταν μυστικό σύμβολο για πολλούς αρχαίους λαούς, και τέλος,

3. είναι φτιαγμένο από κρύο σίδηρο οπότε εμποδίζει τα μάγια και τα κακά πνεύματα.

Εκτός από τους παραπάνω λόγους, το πέταλο φέρνει γούρι γιατί είναι σιδερένιο. Ο σίδηρος που συνδέεται με τον πλανήτη Άρη, διαθέτει εξαιρετικές ιδιότητες. Είναι το μόνο μέταλλο που φέρνει γούρι σε όλες τις περιπτώσεις, αλλά όχι σε όλα τα μέρη του κόσμου. Έτσι, κατά τον Όμηρο, «οι πύλες της Κόλασης είναι σιδηρές», και οι Ρωμαίοι δεν το είχαν σε μεγάλη υπόληψη, ακόμη και αν το χρησιμοποιούσαν, για να προστατέψουν τα παιδιά τους από το κακό μάτι.

Και βέβαια, οι παλαιότεροι θα θυμούνται ασφαλώς ότι κάποτε τα πέταλα δεν χρησιμοποιούνταν μόνο για το πετάλωμα των αλόγων. Τα δύσκολα χρόνια του πολέμου, αλλά και τα πρώτα μεταπολεμικά, ήταν απαραίτητα τα πέταλα στα παπούτσια για να μη φθείρονται γρήγορα οι σόλες. Όλοι σχεδόν

φορούσαμε σιδερένια πέταλα στα χλιομπαλωμένα παπούτσια μας για να μη λιώνουν. Πολλές φορές μάλιστα τα πέταλα ήταν δύο. Το ένα στο τακούι και το δεύτερο, ένα μικρό κομμάτι μετάλλου, στο εξωτερικό μέρος της σόλας. Όσοι είχαν υποστεί τα χρόνια ο γράφων-, θα θυμούνται τον χαρακτηριστικό ήχο που άφηναν τα βήματά μας όταν βαδίζαμε σε σκληρό έδαφος. Αντηχούσαμε σαν αυτούς που χορεύουν κλακέτες!

Τελικά, και παρά την μεταλλική ενίσχυση της σόλας, τα παπούτσια μας φθείρονταν σχετικά γρήγορα. Παιζοντας «δίτερμα», χρησιμοποιώντας τενεκεδόκουτα αντί για τόπι -όταν η μητέρα είχε παραλείψει να μας φτιάξει πάνινη μπάλα (κάλτσα γεμάτη με κουρέλια)-, ήταν

επόμενο να μην αντέξουν για πολύ.

Παντελής Λεούσης

Πέταλα με ευχές, για γούρι.

Πέταλο για την αρβύλα

Μέσον: "Το σαπούι που φέρνει ευτυχία, Πέταλο Αλόγου"

Εθνικό γαλλικό λαχείο "ΠΕΤΑΛΟ ΤΟΥ ΑΛΟΓΟΥ"

Ο Καταλανός Αντόνι Γκαουντί (Antoni Gaudí) ήταν ένας αρχιτέκτονας που έχει αναγνωριστεί διεθνώς ως ένας από τους σπουδαιότερους στον κλάδο του, καθώς και ένας από τους κορυφαίους εκφραστές του μοντερνισμού. Η εξαιρετική πρωτοποριακή ιδιοφυΐα του τον έκανε εφευρέτη μιας μοναδικής, προσωπικής και ασύγκριτης αρχιτεκτονικής γλώσσας.

Ο Γκαουντί γεννήθηκε στις 25 Ιουνίου 1852 στο Reus ή, σύμφωνα με ορισμένους βιογράφους του, στο Riudoms, ένα μικρό χωριό κοντά στο Reus όπου περνούσε τα καλοκαίρια η οικογένειά του. Καταγόταν από οικογένεια λεβητοποιών, γεγονός που επέτρεψε στον νεαρό Γκαουντί να αποκτήσει μια ιδιαίτερη δεξιότητα στην εργασία με το χώρο και τον όγκο, καθώς βοηθούσε τον πατέρα και τον παππού του στο οικογενειακό εργαστήριο. Το ταλέντο του στη σχεδίαση χώρων και τη μεταμόρφωση υλικών μεγάλων προοδευτικά, μέχρι που τελικά μεταμορφώθηκε σε μια πραγματική ιδιοφυΐα για τρισδιάστατες δημιουργίες.

Ως παιδί, η υγεία του Γκαουντί ήταν λεπτή, πράγμα που σήμαινε ότι ήταν υποχρεωμένος να περνά μεγάλα χρονικά διαστήματα παραμένοντας στο εξοχικό τους, στο Riudoms. Εκεί, πέρασε πολλές

ώρες στοχαζόμενος και αποθηκεύοντας στο μυαλό του τα μυστικά της φύσης, την οποία θεωρούσε ως το επιστέγασμα του Δημιουργού, την υπέρτατη ερωμένη του και τον απόλυτο δάσκαλο της ύψιστης γνώσης.

Ως εκ τούτου, ακολουθώντας ο Γκαουντί τα ίδια τα πρότυπα της φύσης και πάντα σεβόμενος τους νόμους της, βρήκε την ουσία και το νόημα της αρχιτεκτονικής. Δεν την αντέγραψε, αλλά μάλλον ιχνηλάτησε την πορεία της μέσα από μια διαδικασία συνεργασίας και σε αυτό το πλαίσιο δημιούργησε το πιο όμορφο, βιώσιμο και αποτελεσματικό έργο που είναι δυνατό μέσω της αρχιτεκτονικής του. Ο ίδιος είπε κάποτε: «Η πρωτοτυπία συνίσταται στην επιστροφή στην αρχή».

Το 1870 μετακόμισε στη Βαρκελώνη για να ακολουθήσει την ακαδημαϊκή του καριέρα στην αρχιτεκτονική, ενώ παράλληλα εργαζόταν σε διάφορες δουλειές για να πληρώνει τις σπουδές του. Ήταν ασυνεπής μαθητής, αλλά έδειχνε ήδη κάποια στοιχεία λαμπρότητας που του άνοιξαν πόρτες, επιτρέποντάς του να συνεργαστεί με μερικούς από τους καθηγητές του.

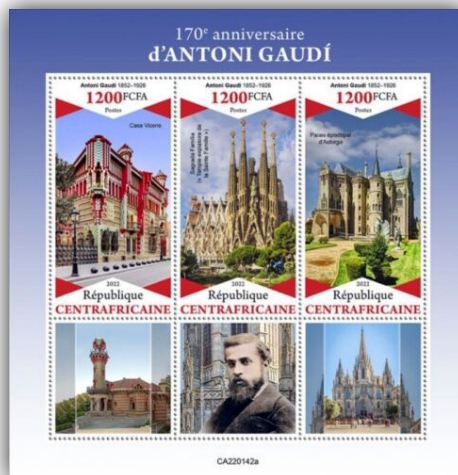
Όταν ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην Αρχιτεκτονική Σχολή το 1878, ο Διευθυντής της δή-

Επισκοπικό Μέγαρο στην πόλη Λεόν.

Οικία Batlló και οικία Vicens

Μερικές από τις αρχιτεκτονικές δημιουργίες του Γκάουντι: Οικία Vicens, Σαγράδα Φαμίλια και Επισκοπικό Μέγαρο.

λωσε: «Δεν ξέρω αν έχουμε απονείμει αυτό το πτυχίο σε έναν τρελό ή σε μια ιδιοφυΐα. Μόνο ο χρόνος θα δείξει.»

Αναμφισβήτητα, όμως, οι ιδέες του νεαρού αρχιτέκτονα δεν ήταν μια απλή επανάληψη πραγμάτων που είχαν ήδη γίνει μέχρι τότε, ούτε μπορούσε κανείς να τις δεχτεί με αδιαφορία.

Πέρα από τη σχέση του με τον πάτρνό του, βιομήχανο Eusebi Güell, ο Γκαουντί έλαβε πολλές παραγγελίες και πρότεινε πολλά έργα, πολλά από τα οποία δεν ευδόκηκαν να ανεγερθούν.

Κατά την ώριμη περίοδό του, τα αριστουργήματα διαδέχονταν το ένα το άλλο: ο Πύργος Bellesguard, το Park Güell με την εκκλησία του, η αποκατάσταση του καθεδρικού ναού της Μαγιόρκα, η Casa Batlló, το Επισκοπικό Μέγαρο στην πόλη Λεόν, η Οικία Milla ή La Pedrera (το τελευταίο του αστικό οικοδόμημα που ολοκληρώθηκε το 1910) (Εικ.) και, τέλος, η Εκκλησία της Σαγράδα Φαμίλια, το τελευταίο και ένα από τα χαρακτηριστικά έργα του, το οποία έμεινε ημιτελής λόγω του θανάτου του αρχιτέκτονα.

Τα έργα του Γκαουντί δίνουν ιδιαίτερο χαρακτήρα στη Βαρκελώνη και αποτελούν πόλους έλξης για επισκέπτες και μελετητές. Χαρακτηριστική είναι μία από τις τεχνικές του Γκαουντί, ο οποίος χρησιμοποιούσε κομμάτια από κεραμικά πλακίδια για να διακοσμήσει και να χρωματίσει κάποια από τα έργα του. Σήμερα πολλά από τα διακοσμητικά αναμνηστικά που πωλούνται στη Βαρκελώνη χρησιμοποιούν την τεχνική αυτή.

Παραδόξως, η μεγαλοπρέπεια της αρχιτεκτονικής του Αντόνι Γκαουντί συνέπεσε, ως αποτέλεσμα προσωπικής απόφασης του αρχιτέκτονα, με μια προοδευτική απόσυρση από τον ίδιο τον άνθρωπο. Αυτός που στα νιάτα του σύχναζε σε θέατρα, συναυλίες και κοινωνικές συγκεντρώσεις, από νεαρός δανδής με γκουρμέ γεύσεις, παραμελούσε την προσωπική του εμφάνιση, έτρωγε λιτά και αποστασιοποιήθηκε από την κοινωνική ζωή, ενώ ταυτόχρονα αφοσιωνόταν όλο και πιο ένθερμα σε ένα θρησκευτικό και μυστικιστικό συναίσθημα.

Το βράδυ της 7ης Ιουνίου 1926, βυθισμένος στις σκέψεις του, ο Γκαουντί αποχωρεί, όπως κάθε βράδυ, από τον εσπερινό της εκκλησίας Σαν Φελίπ με προορισμό τη Σαγράδα Φαμίλια, όπου και διαμένει το τελευταίο διάστημα. Τον άτυχο 74χρονο χτυπά βαγόνι του τραμ που περνά από το σημείο. Ο Γκαουντί πέφτει αναίσθητος στο έδαφος. Καείναι από τους περαστικούς δεν φαντάζεται πως ο ηλικιωμένος με τα φθαρμένα ρούχα, που δεν έφερε ταυτότητα, θα μπορούσε να είναι ο επιφανής αρχιτέκτονας της Βαρκελώνης.

Ο Γκαουντί μεταφέρεται στο νοσοκομείο της Σάντα Κρουζ, όπου και τον αναγνωρίζει ο ιερέας της Σαγράδα Φαμίλια. Υποκύπτει στα τραύματά του στις 10 Ιουνίου του 1926, με την κηδεία του να συγκεντρώνει χιλιάδες πολιτών από τη Βαρκελώνη, που θέλησαν να τον ταφούν το τελευταίο αντίο στον διασημότερο αρχιτέκτονα της πόλης.

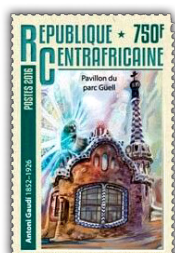
Ο Γκάουντί και η "Οικία Milla" ή La Pedrera.

Καθεδρικός Ναός της Μαγιόρκα και Μέγαρο Güell

Οικία Batlló και περίπτερο του Πάρκου Güell

Η "Σαγράδα Φαμίλια", το ημιτελές αριστούργημά του.

Παντελής Λεουσίης

Τα μύδια (*Mytilus*) είναι γένος θαλάσσιων οργανισμών, που ανήκει στην οικογένεια Μυτιλίδες. Με τη σειρά της η οικογένεια αυτή ανήκει στα δίθυρα (ελασματοβράγχια ή πελεκύποδα) μαλάκια. Το χαρακτηριστικότερο είδος ονομάζεται *Mytilus edulis*.

Διακρίνουμε πολλές ποικιλίες ανάλογα με το σχήμα, το μέγεθος και τον τόπο προέλευσης. Απαντώνται σε όλες τις ελληνικές θάλασσες. Θεωρούνται εύγευστη τροφή και πολύ θρεπτική. Γι' αυτό το λόγο αυτό εκτρέφονται σε μυδοκαλλιέργειες.

Τα μύδια έχουν ένα γκρι έως μπλε-μωβ, πλήρως αναπτυγμένο κέλυφος μήκους περίπου 5 - 10 εκατοστών, με επίμηκες οβάλ σχήμα. Αποτελούνται από το δεξί και το αριστερό κέλυφος, τα οποία συγκρατούνται μεταξύ τους με έναν ελαστικό ιμάντα. Το κέλυφος αποτελείται από τρία στρώματα: το ανώτερο στρώμα από οργανικό υλικό (periostracum), το μεσαίο παχύ στρώμα από ασβέστιο (ostracum) και το πιο εσωτερο, πολύτιμο, ασημίλευκό γυαλιστερό στρώμα από φίλνισι. Στο κέλυφος του μυδιού υπάρχουν δύο βράγχια που είναι καλά εφοδιασμένα με αίμα. Ανάμεσα

στα βράγχια υπάρχει ένα μυώδες πόδι με τον αδένα της βύσσου (υγρό που εκκρίνει και η πύνα που στερεοποιείται. Στην αρχαιότητα ήταν η εκλεκτότερη υφαντική ύλη). Με τη βοήθεια της πρωτεΐνης που περιέχεται στο μύδι και του σιδήρου που φιλτράρεται από τη θάλασσα, αυτός ο αδένας παράγει τα νήματα της βύσσου με τα οποία μπορεί να κρατήσει το μύδι. Τα μύδια έχουν σφιγκτήρα, ο οποίος βρίσκεται στον μαλακό ιστό του μυδιού, καθώς και σε άλλα όργανα (καρδιά, στομάχι, έντερα, νεφρά). Με τη βοήθεια του σφιγκτήρα, το μύδι κλείνει ερμητικά όταν νιώσει κίνδυνο ή ξηρότητα.

Τα μύδια τρέφονται φιλτράροντας το νερό από δύο ανοίγματα.

Το νερό εισέρχεται στην κοιλότητα του μανδύα μέσω του ανοίγματος εισροής, στο οποίο δημιουργείται μόνη ροή νερού με την κίνηση των «βλεφαρίδων». Τα μικροσκοπικά σωματίδια φυτικού και ζωικού π्लाγκτόν κολλάνε στο βλενογόννο στρώμα των βραγχίων. Στη συνέχεια, οι τρίχες των βλεφαρίδων μεταφέρουν αυτή τη βλέννα από τα βράγχια στο στό-

μα του μυδιού και από εκεί στο στομάχι και τα έντερα, όπου η τροφή τελικά χωνεύεται.

Τα δύσπεπτα υπολείμματα αποβάλλονται από το άνοιγμα εκροής με το αναπνευστικό νερό.

Κάθε άνοιξη και καλοκαίρι τα θηλυκά γεννούν πέντε έως δέκα εκατομμύρια αυγά, τα οποία στη συνέχεια γονιμοποιούνται από τα αρσενικά. Τα γονιμοποιημένα ωάρια γίνονται προνύμφες, το 99,9 τοις εκατό των οποίων τρώγονται κατά τη διάρκεια της ανάπτυξής τους μετά από τέσσερις εβδομάδες. Έχουν απομείνει δηλαδή γύρω στα 10.000 νερά μύδια, μεγέθους περίπου τριών χιλιοστών, τα οποία παρασύρονται συνήθως αρκετές εκατοντάδες χιλιόμετρα στη θάλασσα πριν γίνουν περίπου πέντε εκατοστά σε μέγεθος και προσκολληθούν στις παράκτιες περιοχές με τις κλωστές τους. Ο λόγος που τα μύδια ζουν σε τόσο μεγάλες αποικίες είναι επειδή δίνονται έτσι πολύ μεγαλύτερες πιθανότητες στα αρσενικά να γονιμοποιήσουν τα αυγά.

Αφού οι προνύμφες έχουν αναπτυχθεί ελεύθερα επιπλέοντας ως πλαγκτόν για περίπου τέσσερις εβδομάδες, προσκολλώνται σε πέτρες, πασσάλους, κοχύλια, άμμο και σε άλλα μύδια με τις κλωστές βύσσου. Προτιμούν το υφάλμυρο νερό από τις εκβολές ποταμών και λασπότοπους παράκτιων περιοχών.

Τα μύδια *Mytilus* αξιοποιούνται ευρέως ως τρόφιμα. Μυδοκαλλιέργειες υπάρχουν από πολύ παλιά. Για παράδειγμα, στην Καλιφόρνια, καταναλώνονται από τους παράκτιους Ιθαγενείς της Αμερικής για σχεδόν 12.000 χρόνια.

Όταν ωστόσο αναφερόμαστε σε μύδια, δύσκολα θα παραλείψουμε ένα από τα εθνικά πιάτα των Βέλγων: τα περίφημα Moules-frites (μουλ-φριτ, μύδια με πατάτες τηγανητές).

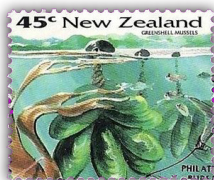
Αν και τα Moules-Frites είναι δημοφιλή

σε πολλές χώρες, είναι βέβαιο ότι το πιάτο προέρχεται από το Βέλγιο. Λέγεται ότι αρχικά δημιουργήθηκε συνδυάζοντας μύδια, ένα δημοφιλές και φθινό φαγητό που τρώγεται γύρω από τις φλαμανδικές ακτές, και τηγανητές πατάτες, που καταναλώνονταν συνήθως σε όλη τη χώρα το χειμώνα, όταν δεν υπήρχαν ψάρια ή άλλο φαγητό.

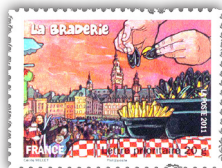
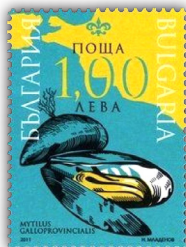
Τόσο στο Βέλγιο όσο και στη Γαλλία, τα μύδια και οι πατάτες είναι διαθέσιμα στα περισσότερα εστιατόρια, ανάλογα με την εποχή. Σύμφωνα με μια έρευνα που διεξήχθη από το TNS, το Moules-Frites αναγνωρίστηκε ως το δεύτερο αγαπημένο πιάτο στη Γαλλία, λαμβάνοντας ψήφο 20 τοις εκατό, χάνοντας οριακά από το «magret de canard» (πιάτο με πάπια), που έλαβε 21 τοις εκατό.

Στο Βέλγιο καταναλώνονται κάθε χρόνο, κατά μέσο όρο, από 25 έως 30 τόνοι μύδια ως «μύδια με πατάτες». Μεγάλο μέρος των μυδιών αυτών προέρχονται από φάρμες μυδιών της γειτονικής Ζηλανδίας (περιοχή της Ολλανδίας).

Ενδιαφέρον έχει επίσης το γεγονός ότι παρόλο που μεγάλα βελγικά και γαλλικά εστιατόρια διαφημίζουν ή και φημίζονται για το Moules-Frites, δεν είναι σπάνιο να συναντήσει κανείς ένα πλανόδιο τροχήλατο «μαγειρείο» να το παρασκευάζει πάνω σε ένα πεζοδρόμιο. Ιδιαίτερα σε λαϊκές γιορτές, ανάλογες με τα δικά μας πανηγύρια, οι πατάτες τηγανίζονται και τα μύδια αχνίζονται στο ύπαιθρο, όπως πολύ παραστατικά φαίνεται στο παραπλεύρως γαλλικό γραμματόσημο που απεικονίζει μία Braderie (παζάρι ξεπουλημάτων) στη Λίλλη της Γαλλίας.

Καλλιέργεια μυδιών

Λάκης Τσάκωνας

Σπύρος Λούης

Ο Σπύρος Λούης γεννήθηκε στις 12 Ιανουαρίου 1872 στο Μαρούσι, από φτωχή αγροτική οικογένεια. Όπως είναι γνωστό, ο πατέρας του ήταν νερούλας και ο νεαρός Σπύρος τον βοηθούσε κουβαλώντας το νερό. Ο κάματος από αυτή την κοπιώδη εργασία τον είχε σκληραγωγήσει και δυναμώσει. Γι' αυτό και κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής του θητείας διακρίθηκε για την αντοχή του, εκπλήσσοντας τους ανωτέρους του.

Μετά την πρόταση του Γάλλου Μισέλ Μπρεάλ να συμπεριληφθεί ο Μαραθώνιος Δρόμος στο πρόγραμμα των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας του 1896 και την αποδοχή της από την Ολυμπιακή Επιτροπή, στις 22 Μαρτίου 1896 διεξήχθη ο πρώτος προκριματικός αγώνας. Ο Μπρεάλ είχε εμπνευστεί την πρότασή του από τον άθλο του Αθηναίου οπλίτη που είχε διανύσει την απόσταση ξεκινώντας από την πόλη του Μαραθώνα μέχρι την Αθήνα, για να αναγγείλει την νίκη των Αθηναίων στη μάχη του Μαραθώνα.

Ο πρώτος προκριματικός έγινε με νικήτή το Χαρίλαο Βασιλάκο, σε χρόνο 3 ώρες και 18 λεπτά, ενώ ο Λούης συμμετείχε στους δεύτερους προκριματικούς, οι οποίοι πραγματοποιήθηκαν δύο εβδομάδες αργότερα, και τερμάτισε στην πέμπτη θέση. Την Παρασκευή, μετά την Ανάσταση εκείνου του έτους, στις 29

Μαρτίου, δηλαδή την πέμπτη μέρα των Ολυμπιακών Αγώνων, πραγματοποιήθηκε ο Μαραθώνιος δρόμος, στον οποίο ο Λούης συμμετείχε με τους φίλους του Γιώργο Λαυρέντη, Λευτέρη Παπασυμεών και Σταμάτη Μασούρα, και τους Χαλανδραίους Βρεττό και Καφετζή. Ο Λούης στήθηκε στην αφετηρία μαζί με ακόμη 16 αθλητές, 12 Έλληνες και 4 αλλοδαπούς, για να συναγωνιστεί στον πρώτο Μαραθώνιο που διοργανώθηκε ποτέ.

Αξίζει να σημειωθεί ότι σε αυτόν τον αγώνα ο Λούης έτρεξε χωρίς καμία προετοιμασία, και κατόρθωσε να επικρατήσει των αντιπάλων του, επευφημούμενος από 80.000 θεατές που είχαν κατακλύσει το Καλλιμάρμαρο. Η υποδοχή του στο στάδιο ήταν συγκλονιστική και μέχρι την είσοδό του τα συναισθήματα ανάμικτα. Οι πληροφορίες ότι προηγείται ο Γάλλος Λερμιζιό είχαν γεμίσει απογοήτευση τους θεατές. Ωστόσο ο Γάλλος δρομέας εγκατέλειψε στο 32ο χιλιόμετρο και επικεφαλής στην κούρσα τέθηκε ο Αυστραλός Φλάκ, ο οποίος στα επόμενα χιλιόμετρα εγκατέλειψε κι αυτός.

Ο Σπύρος Λούης που στο μεταξύ είχε αρχίσει να μειώνει τη διαφορά με τον Αυστραλό, πέρασε στην πρώτη θέση.

Με την είδηση που μετέφερε στο Στάδιο έφιππος αγγελιαφόρος ότι προηγείται Έλληνας, το

ηθικό του κόσμου που βρισκόταν στο Στάδιο αναπτερώθηκε. Το Στάδιο δονήθηκε από την ιαχή «Ελλην-Ελλην».

Η έκβαση αυτού του αγώνα έμελλα να χαραχτεί ανεξίτηλη στην ιστορία του αθλητισμού, του έθνους, αλλά και της πόλης του Αμαρουσίου. Ένα λεπτό πριν από τις πέντε το απόγευμα ο Λούης εισήλθε στο Παναθηναϊκό Στάδιο τερματίζοντας πρώτος, μπροστά στα μάτια δεκάδων χιλιάδων θεατών, μεταξύ των οποίων ήταν ο Βασιλιάς Γεώργιος και ο πρίγκιπας Κωνσταντίνος. Τερμάτισε πρώτος διατρέχοντας τα 40 χλμ. και 195 μέτρα (και όχι 42 χλμ.), σε χρόνο 2 ωρών, 58 λεπτών και 50 δευτερολέπτων. Ήταν τότε σε ηλικία 24 ετών.

Αποδεικνύοντας την ταπεινότητα και την απλότητά του, όταν ο βασιλιάς Γεώργιος τον ρώτησε τι δώρο θα ήθελε για την επιτυχία του, ο Λούης ζήτησε μια σούστα και έναν όνο για να μεταφέρει νερό στα σπίνια. Ωστόσο, στη γενέτειρα του Λούη, στο Μαρούσι στήθηκε ολοήμερο γλέντι, και την Κυριακή, 31 Μαρτίου, ο Λούης παρακάθησε σε επίσημο πρόγευμα που παρέθεσε ο βασιλιάς Γεώργιος στα Ανάκτορα, όπου παρουσιάσθηκε με στολή εύζωνα και με τη συνοδεία του υπερήλικα πατέρα του.

Η απονομή των μεταλλίων στους νικητές έγινε την Τετάρτη, 3 Απριλίου 1896,

ημέρα λήξης των Ολυμπιακών Αγώνων. Ο Σπύρος Λούης έλαβε κλαδί ελιάς και ασημένιο μετάλλιο, καθώς τότε δεν προβλεπόταν χρυσό μετάλλιο, ενώ ο δεύτερος νικητής, ο Χαρίλαος Βασιλάκος τιμήθηκε με ένα δάφνινο στεφάνι.

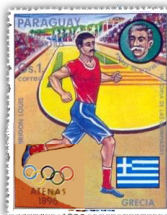
Μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες ο Λούης έζησε μια ήρεμη ζωή στο Μαρούσι ως αγρότης, ως φύλακας στον σιδηροδρομικό σταθμό Μαρκοπούλου και ως τοπικός αστυνομικός, και δεν πήρε άλλοτε μέρος σε αγώνα. Παντρεύτηκε κι έκανε οικογένεια.

Η νίκη του στους πρώτους Ολυμπιακούς Αγώνες αποτέλεσε παράδειγμα θέλησης και δύναμης, ενώ η φυσιογνωμία του έμεινε στην ιστορία για την σεμνότητα και το ήθος του, και το όνομα του συνδέθηκε με την ιστορία της πόλης του για πάντα. Μέχρι και σήμερα ο Σπύρος Λούης, κόντρα στα προγνωστικά και έχοντας αντιπάλους σπουδαίους αθλητές της εποχής, αποτελεί σύμβολο, έγινε θρύλος και συνεχίζει να εμπνέει.

Το όνομά του συνδέθηκε με πλήθος ιστορίες και περιστατικά, ονοματοθεσίες δρόμων, πλατειών, συλλόγων, στην Ελλάδα και σε όλον τον κόσμο.

Πέθανε στις 26 Μαρτίου 1940.

Λάκης Τσάκωνας

Άνω άκρον φύλλου των οκτώ βινιετών που εκτύπωσε ο Δήμος Αμαρουσίου το 1996, σε ανάμνηση των 100 χρόνων από τον θρίαμβο του Σπύρου Λούη.

Βασιλείς, ταλαντούχοι μουσικοί.

Δεν είναι λίγα τα μέλη βασιλικών οικογενειών που έχουν δείξει ταλέντο στη μουσική, παίζοντας μουσικά όργανα, τραγουδώντας ή συνθέτοντας. Στις περισσότερες περιπτώσεις ασχολούνται με την τέχνη της Ευτέρπης και του Απόλλωνα σε προικισμένο ερασιτεχνικό επίπεδο. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις που έχουν δημοφιλείς επιτυχίες στις χώρες τους ή δίνουν δημόσιες παραστάσεις κατά τη διάρκεια πιο συχνά φιλανθρωπικών οργανώσεων στο σπίτι ή κατά τη διάρκεια βασιλικών επισκέψεων στο εξωτερικό. Ταυτόχρονα, όσοι υπήρξαν ερμηνευτές, ενδιαφέρθηκαν επίσης να διατηρήσουν και να επεκτείνουν την παραδοσιακή αυλική μουσική και τους μουσικούς της, ως προστάτες της παραδοσιακής μουσικής και των τεχνών της χώρας τους.

Ως πιο διάσημοι μουσικοί βασιλικών οικογενειών θεωρούνται ο Ερρίκος Η' της Αγγλίας και ο Μέγας Φρειδερίκος της Πρωσίας. Ο πρώτος αναφέρεται από τον θρύλο ως συνθέτης του

1

2

δημοφιλούς αγγλικού πασιγνωστου λαϊκού τραγουδιού Greensleeves, καθώς και πολλών άλλων κομμάτων που έχουν μείνει κλασικά. Ο δεύτερος ήταν εξαιρετικός φλαουτίστας και συνθέτης, με έργα του να παίζονται σε συναυλίες ακόμα και σήμερα. Είχε συγκεντρώσει έναν μικρό αριθμό μουσικών, ηθοποιών και άλλων καλλιτεχνών και περνούσε τον περισσότερο χρόνο του συνθέτοντας και παίζοντας μουσική, διαβάζοντας, παρακολουθώντας και λαβαίνοντας μέρος σε θεατρικές παραστάσεις.

Ιδού μερικά από τα πιο διάσημα μέλη των παγκόσμιων βασιλικών οικογενειών με τα μουσικά όργανα που τους απασχόλησαν ή τις άλλες μουσικές δεξιότητές τους.

Ο βασιλιάς Εδουάρδος Ζ' της Αγγλίας (Εικ.3) έπαιζε μπάντζο κλασσικού τύπου. Ο Εδουάρδος Η' (Εικ.4) ήταν άριστος ντραμίστας της τζαζ. Η βασίλισσα Μαίρη (Εικ.5) έπαιζε τσέμπλο. Ο πρίγκιπας Αλβέρτος ήταν οργανίστας (Εικ.6) και η βασίλισσα

3

4

5

6

7

της Χαβάης Λιλιουοκαλάνι ήταν συνθέτης.

Ο πρίγκιπας Χένρικ του Δανίας (Εικ.8) είναι πιανίστας. Η βασίλισσα Βικτώρια της Αγγλίας (Εικ.9) ήταν αξιόλογη οργανίστα. Ο βασιλιάς Ιωάννης Δ' της Πορτογαλίας (Εικ.10) ήταν εξαιρετος μουσικός. Ο Αλφόνσος Ι' ο Σοφός της Ισπανίας (Εικ.11) συνέθεσε πολλά μουσικά έργα κατά τη διάρκεια της βασιλείας του. Ο Λουδβίκος ΙΔ' της Γαλλίας (Εικ.12)

ήταν κιθαρίστας και χορευτής, αλλά και μεγάλος προστάτης των τεχνών. Η πριγκίπισσα Στεφανί του Μονακό (Εικ.13) είναι άριστη τραγουδίστρια ελα-

φρού τραγουδιού. Ο πρίγκιπας της Ουαλλίας Κάρολος (Εικ.14) και νυν βασιλιάς του Ηνωμένου Βασιλείου, παίζει βιολοντσέλο. Ο διάδοχος του ιαπωνικού θρόνου Ναρουχίτο (Εικ.15) παίζει βιόλα. Ο βασιλιάς της Ταϊλάνδης Bhumibol Adulyadej (Εικ.16) είναι άριστος εκτελεστής σαξωφόνου και κλαρινέτου. Τέλος, Ο διάδοχος του ιαπωνικού θρόνου Ναρουχίτο (Εικ.17) παίζει βιόλα.

Ο κατάλογος των ερασιτεχνών μουσικών βασιλικών οικογενειών ασφαλώς και δεν τελειώνει εδώ. Όπως είναι φυσικό, αρκεστήκαμε στις υπάρχουσες πηγές του διαδικτύου.

Π. Λ.

Ο λαγός και η χελώνα

«Ποδών χελώνης κατεγέλα λαγώς. Ἡ δὲ ἔφη· Ἐγὼ σε τὸν ταχύτπουν νικήσω...». Ἔτσι αρχίζει ένας από τους πολλούς και σοφούς μύθους του Αισώπου. Καθώς όμως λίγοι θυμούνται τα αρχαία ελληνικά, ας θυμηθούμε τον μύθο σε νεοελληνική μετάφραση:

Ένας λαγός μία ημέρα γελούσε με τα πόδια της χελώνας. Η χελώνα απάντησε: «Εγώ θα σε νικήσω εσένα τον γοργοπόδαρο». Ο Λαγός, θεωρώντας τον ισχυρισμό της απλά αδύνατο, συμφώνησε να αγωνιστούν. Ποιος θα ορίσει το τέρμα και θα βραβεύσει το νικητή; Η αλεπού, είπε, η δίκαια και σοφότατη. Ὅρισε λοιπόν (η αλεπού) την ώρα που θα αρχίζει ο αγώνας δρόμου. Την ημέρα που είχε ορισθεί για τον αγώνα ξεκίνησαν και οι δύο μαζί. Η χελώνα δεν σταμάτησε ούτε στιγμή, αλλά συνέχισε με αργό αλλά σταθερό ρυθμό ευθεία προς το τέλος του δρόμου. Ο Λαγός ξάπλωσε στην άκρη του δρόμου και αποκοιμήθηκε γρήγορα. Όταν επιτέλους ξύπνησε, άρχισε να τρέχει όσο πιο γρήγορα μπορούσε και είδε την χελώνα να φτάνει πρώτη στο τέρμα.

Η Ελαΐς ήταν η ημίθεη κόρη του μυθικού βασιλιά της Δήλου Αινίου και εγγονή του θεού Διονύσου. Ο θεός παππούς της την ονόμασε θεά του λαδιού αλλά της χάρισε και την οινότροπο ικανότητα, δηλαδή να μετατρέπει κατά την επιθυμία της το νερό σε κρασί ή λάδι.

Όταν λοιπόν διαπιστώθηκε από τους βοτανολόγους η ικανότητα παραγωγής σπορελαίου από τους σπόρους ενός είδους φοίνικα, ο ελαιοφοίνικας αυτός πήρε το όνομα Ελαΐς η γουιανέσιος (*Elaeis guineensis*) που έχει και το κοινό όνομα Ααβόρα. Το είδος αυτό με καταγωγή από την τροπική δυτική Αφρική και εν συνεχεία εξάπλωση και σε άλλες περιοχές του πλανήτη (Ν.Α Ασία, Νότιος Αμερική κ.λπ.) έμελλε να αποκτήσει ιδιαίτερη οικονομική σημασία λόγω του παραγομένου σπορελαίου που έχει πολλαπλές διατροφικές και βιομηχανικές χρήσεις, αν και υπάρχουν και άλλα είδη φοινίκων με ελαιοπαραγωγό ιδιότητα με όχι τόσο μεγάλη οικονομική σημασία.

Η χρήση του φοινικέλαιου για μαγειρικούς σκοπούς ήταν

γνωστή εδώ και 5000 χρόνια στις χώρες της Κεντρικής Αφρικής και Ν.Α. Ασίας.

Ο φοίνικας είναι δένδρο μονοστέλεχο που ανήκει στην οικογένεια των Φοινίκων και αποκτά ύψος περί τα 20 μέτρα. Κάθε άτομο παράγει καρπούς σε 6-10 τσαμπιά (σπάδικες) από τους σπόρους των οποίων δια εκθλίψεως παράγεται το φοινικέλαιο. Από ένα εκτάριο (10000 τ.μ.) καλλιέργειας παράγονται περίπου 500 κιλά φοινικελαίου αλλά και 600 κιλά πουλλας που μετρέπεται σε ζωτροφική υψηλής θρεπτικής αξίας. Το υψηλής ποιότητας φοινικέλαιο παράγεται από το περικάρπιο (σάρκα) και έχει χρώμα κοκκινωπό λόγω υψηλής περιεκτικότητας σε καροτίνη. Από τον πυρήνα των καρπών (κουκούτσι) παράγεται φοινικοπυρηνέλαιο υποδεέστερης ποιότητας, κατάλληλο μόνο για βιομηχανική χρήση. Διακρίνομε δηλαδή κάτι αντίστοιχο με την παραγωγή ελαιολάδου και πυρηνέλαιου από τις ελιές.

Το φοινικέλαιο είναι ένα πρωτογενές προϊόν

Συλλογή καρύδας, πρώτη επεξεργασία, σάκιασμα και φόρτωση στο πλοίο για τη μεταφορά στο εργοστάσιο.

ποικίλων χρήσεων, αλλά και τα υπολείμματα της κατεργασίας του γενικώς αποτελούν, ανάλογα με την προέλευσή τους, την βάση πολλών βιομηχανικών προϊόντων που είναι διατροφικά, κύρια ή συμπληρωματικά, για ανθρώπους και ζώα, αλλά και κεριά, λιπαντικά, βιοντίζελ, πέλλετ θερμάνσεως και πολλά άλλα.. Ειδικότερα η οικονομική σημασία στην καθαρά ατομική χρήση είναι μεγάλη διότι χρησιμοποιείται με διάφορους τρόπους στην παρασκευή προϊόντων διατροφής (μαργαρίνες, παγωτά, προϊόντα ζαχαροπλαστικής και αρτοποιίας), σαπυνοποιίας, καλλυντικών κ.ά. Λόγω των πολλών ακαταλλήλων για την ανθρώπινη υγεία κορεσμένων οξέων που περιέχει, προκαλεί καρδιακά προβλήματα με αύξηση της χοληστερόλης, αλλά και αντιθέτως η περιεκτικότητα σε άλλες πολύτιμες ουσίες (βιταμίνες) και η σοβαρή συμμετοχή του στην ανθρώπινη δι-

ατροφή είναι αμφιλεγόμενη.

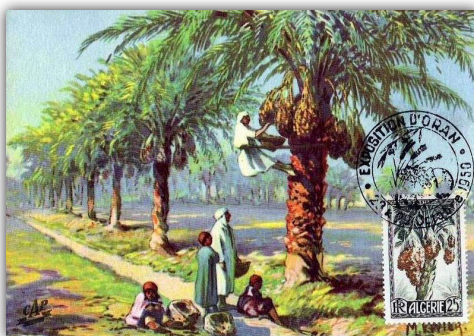
Η συνολική παγκόσμια παραγωγή βαίνει αυξανόμενη, με διακυμάνσεις που εξαρτώνται από τις εκάστοτε καιρικές συνθήκες. Κυμαίνεται γύρω στα 65-70 εκατομμύρια τόνους, με προβλέψεις ισχυρής ανόδου μέχρι το 2050, με πρωταγωνίστριες παραγωγικές χώρες τις Ινδονησία, Μαλαισία, Νιγηρία κ.ά. Η αυξανόμενη όμως ζήτηση είχε και αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον διαφόρων χωρών της Αφρικής αλλά κυρίως της Ινδονησίας και της Μαλαισίας.

Η επέκταση αυτή έγινε σε βάρος μεγάλων δασικών εκτάσεων με αποτέλεσμα την έντονη υποβάθμιση της βιοποικιλότητας φυτών και ζώων, αλλά και την αλλαγή των κλιματικών συνθηκών που χαρακτηρίζουν τις περιοχές αυτές.

Γιάννης Σπαντιδάκης
Γεωπόνος-Κηποτέχνης

Οικοτεχνική παραγωγή φοινικελαιίου και κρασιού (δεξιά).

Μία "φιλική" συνάντηση

Η διακορεατική σύνοδος κορυφής του Απριλίου 2018 ήταν μια συνάντηση μεταξύ των ηγετών των δύο Κορέων, Μουν Τζε-ιν, προέδρου της Νότιας Κορέας, και Κιμ Γιονγκ-ουν, ανώτατου ηγέτη της Βόρειας Κορέας. Αυτή η σύνοδος πραγματοποιήθηκε στις 27 Απριλίου 2018 στη νοτιοκορεατική πλευρά της «Κοινής Ζώνης Ασφαλείας», στα σύνορα μεταξύ των δύο κρατών, εκεί όπου υπογράφηκε η ανακωχή του 1953. Αυτή η σύνοδος ήταν η τρίτη Βόρειας και Νότιας Κορέας και πρώτη από το 2007.

Κρίνοντας κανείς από τα διάπλατα χαμόγελα ευτυχίας της εικόνας θα έλεγε ότι οι δύο χώρες είναι έτοιμες να επανενωθούν! Αντ' αυτού όμως, όπως όλοι γνωρίζουμε, οι εξοπλισμοί και τα πολεμικά γυμνάσια δεν σταμάτησαν ποτέ. Βρίσκονται και οι δύο με το "δάκτυλο στη σκανδάλη". Όμως, τα χαμόγελα, χαμόγελα. Αυτά έχει η πολιτική.

Αναίμακτες ταυρομαχίες

Εκτός από τις γνωστές μας αιματηρές ταυρομαχίες της Ισπανίας που πάντα καταλήγουν με το θάνατο του ταύρου, υπάρχουν και μη θανατηφόρα αναίμακτα αθλήματα μεταξύ ταύρων ή αγελάδων που συναντώνται σε ορισμένα μέρη του κόσμου.

Το καντόνι Βαλέ της Ελβετίας, για παράδειγμα, φιλοξενεί κάθε χρόνο μια σειρά αγώνων αγελάδων, γνωστών ως «combats de reines» (αγώνες βασιλισσών), που ξεκίνησαν τη δεκαετία του 1920 και προσελκύουν κάθε χρόνο έως και 50.000 θεατές. Η νικήτρια αγελάδα παίρνει τον τίτλο La Reine des Reines («η βασίλισσα των βασιλισσών») και αυξάνεται δραματικά η αξία της. Στο τέλος της χρονιάς, διεξάγεται ένας μεγάλος τελικός, όπου οι έξι καλύτερες από επτά περιοχές δίνουν μάχη σε έξι διαφορετικές κατηγορίες βάρους.

Οι αγελάδες παλεύουν φυσικά για να καθορίσουν την κυριαρχία τους στο κοπάδι. Αυτή την συμπεριφορά τους εκμεταλλεύονται οι αγελαδοτρόφοι «φίλαθλοι».

Οι αγελάδες που κυρίως χρησιμοποιούνται είναι της τοπικής φυλής Herens, που θεωρούνται ως οι πιο δυνατές. Αφού τους αμβλύνουν τα κέρατα για να αποφευχθούν τραυματισμοί, τα ογκώδη ζώα ρίχνονται στον αγώνα, ωθώντας το ένα το άλλο, μέχρι κάποιος να βγει από τον προκαθορισμένο αγωνιστικό χώρο, οπότε βγαίνει εκτός παιχνιδιού. Ο αγώνας μπορεί να διαρκέσει έως και 40 λε-

πτά. Η ηττημένη αγελάδα αντικαθίσταται με νέα, και η διαδικασία επαναλαμβάνεται μέχρι να μείνει μόνο μία: η νικήτρια.

Μερικές φορές, ωστόσο, υπάρχουν και αγελάδες που αρνούνται να εμπλακούν σε σωματική επαφή μεταξύ τους.

Παρόμοιες εκδηλώσεις λαμβάνουν χώρα στη Σαβοΐα και Βόρεια Σαβοΐα της Γαλλίας, και στην κοιλάδα της Αόστης στην Ιταλία.

Τα Βαλκάνια δεν υστερούν σε παρόμοιες εκδηλώσεις. Η «korida» ή «borbe bikona» (αγώνας ταύρων) είναι παραδοσιακό άθλημα στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη και την Κροατία. Το Γκμετσ, ένα βουνό στα δυτικά άκρα της Βοσνίας, είναι η πιο

γνωστή τοποθεσία ταυρομαχιών στα Βαλκάνια. Η «ταυρομαχία του Γκμετσ», όπως ονομάζεται, διοργανώνεται κάθε πρώτη Κυριακή του Αυγούστου για περισσότερα από 200 χρόνια, προσελκύοντας χιλιάδες επισκέπτες. Πρόκειται για αγώνες μεταξύ ταύρων και δεν υπάρχει θάνατος ταύρου. Στην Κροατία, οι «koridas» μεταξύ ταύρων οργανώνονται παραδοσιακά στην ενδοχώρα της Δαλματίας.

Οι αγώνες ταυρομαχιών στην Τουρκία είναι γνωστοί ως «boğa güreşi» (κυριολεκτικά «ταυρομαχία»). Διεξάγονται κάθε χρόνο στην πόλη Artvin, την τρίτη εβδομάδα του Ιουνίου, στα πλαίσια του φεστιβάλ Kafkasör

(Καύκασος). Στην αρχή των αγώνων εφαρμόζονται ορισμένοι κανόνες και λαμβάνονται

Στην Ελβετία οι αγώνες γίνονται με αγελάδες.

Μοιάζει να αναρωπιέται: Γιατί οι άνθρωποι μας βάζουν να μαλώνουμε;

μέτρα για να μην υπάρξουν τραυματισμοί των ταύρων.

Οι ταυρομαχίες αυτού του τύπου είναι δημοφιλείς και σε αρκετές περιοχές της Ασίας. Στην Οκινάουα των νησιών Ryukyu είναι παραδοσιακό άθλημα, κατά το οποίο δύο ταύροι προσπαθούν να σπρώξουν ο ένας τον άλλον έξω από ένα ρινγκ, όπως στην πάλη σούμο. Στην Κορέα έχουν το «Σοσάουμ», με την διαδικασία του αγωνίσματος να είναι παρόμοια. Αναίμακτες Ταυρομαχίες οργανώνονται επίσης από την εθνική μειονότητα Hmong/ Miao στην Κίνα, το Βιετνάμ και το Λάος. Οι ταύροι επιλέγονται κατά ηλικία, μέγεθος και μήκος κεράτων. Οι αγώνες διεξάγονται συνήθως μετά από τις εορταστικές εκδηλώσεις της Πρωτοχρονιάς ή του καλοκαιριού και σπάνια είναι θανατηφόροι. Χαμένος είναι συνήθως ο ταύρος που φεύγει πρώτος ακόμα κι αν κερδίσει.

Στο Ομάν και στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα βάζουν δύο ταύρους μαζί και τους αφήνουν να κλειδώσουν τα κεράτα τους και να αγωνιστούν, ενώ οι χειριστές τους κρατούν τα σχοινιά με τα οποία τους έχουν δεμένους, για να τους χωρίσουν αν χρειαστεί. Η προέλευση των ταυρομαχιών στο Ομάν είναι άγνωστη, αν και οι ντόπιοι πιστεύουν ότι έφτασαν από τους Μαυριτανούς που είχαν κατακτήσει την Ισπανία. Η ύπαρξή τους στο Ομάν και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα αποδίδεται επίσης στην Πορτογαλία, η οποία αποίκισε την ακτή του Ομάν για σχεδόν δύο αιώνες και εισήγαγε επίσης τις ταυρομαχίες στην Ζανζιβάρη.

Στην πολιτεία Γκόα της παράκτιας νοτιοδυτικής Ινδίας συναντάται επίσης μια δημοφι-

λής μορφή παραδοσιακής πάλης με ταύρους. Ήταν η βασική ψυχαγωγία του Σαββατοκύριακου για τα περισσότερα χωριά. Πολλές οικογένειες ζούσαν από τα κέρδη που έβγαζαν από τη συμμετοχή των ζώων τους και τα στοιχήματα. Αυτό μέχρι το 1996, όταν με απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου, η κυβέρνηση της Πολιτείας έλαβε άμεσα μέτρα για την απαγόρευση όλων των τύπων αγώνων μεταξύ ζώων, συμπεριλαμβανομένων αυτών που οργανώνονταν στην Πολιτεία της Γκόα.

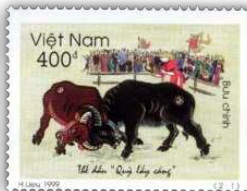
Ωστόσο, και παρά την απαγόρευση, οι ταυρομαχίες εξακολουθούν εκεί να είναι πολύ δημοφιλείς, και υπάρχουν επίμονα αιτήματα για νομιμοποίησή τους και πάλι.

Στο Νεπάλ, κάθε χρόνο την ημέρα του Maghe Sankranti (θρησκευτική και πολιτιστική γιορτή) διοργανώνονται σε διάφορες περιοχές αγώνες ταυρομαχίας. Η πιο παλιά και δημοφιλής διεξάγεται στην Taruka, μία πόλη 75 χιλιομέτρα μακριά από την πρωτεύουσα. Πιστεύεται ότι ξεκίνησε πριν από περισσότερα από 200 χρόνια ως πηγή ψυχαγωγίας. Πολλοί άνθρωποι από όλη τη χώρα επισκέπτονται την Taruka για να παρακολουθήσουν αυτό το γεγονός.

Τέλος, και στην Κένυα υπάρχει μία κοινότητα που ασκεί ένα αγώνισμα μεταξύ ταύρων.

Στις 17 Οκτωβρίου 1987, η Μουσουλμανική Παγκόσμια Ένωση εξέδωσε μια «φετβάς», με την οποία κήρυξε τους αγώνες με ζώα ως απαγορευμένους

σύμφωνα με τον Ισλαμικό νόμο.

Παντελής Λεούσης

Γιακαράντα

Περπατώντας στην οδό Ρηγίλλης, στην είσοδο του Ζαπτείου από την πλευρά της Λ. Αμαλίας, αλλά και σε άλλους δρόμους της ευρύτερης Αθήνας, θα βρούμε κάποιες από τις Γιακαράντες που με την ανθοφορία τους στολίζουν την πόλη τους τους θερμούς μήνες της άνοιξης και των αρχών του καλοκαιριού. Κατά μια ανεπιβεβαίωτη πληροφορία, πιθανώς τα πρώτα φυτά ήλθαν από την Γένοβα, κατόπιν παραγγελίας της βασίλισσας Αμαλίας και στην διάρκεια κατασκευής του Εθνικού Κήπου.

Είναι δένδρο φυλλοβόλο που αποκτά ύψος τουλάχιστον 10 μέτρα και έχει πυκνή ανθοφορία σκούρου μπλέ χρώματος. Το βρίσκουμε και σε άλλες περιοχές της Ελλάδος με θερμό και υγρό κλίμα (Χανιά κ.ά.). Το όνομά του προέρχεται από την γλώσσα ιθαγενών φυλών της Βραζιλίας και σημαίνει «αρωματικό». Κατάγεται από την Νότιο Αμερική και αναπτύσσεται κυρίως στα δάση βροχής του τροπικού κλίματος. Αποτελεί πολύτιμο δένδρο για την δημιουργία δενδροστοιχιών όπου επιτρέπουν οι διαστάσεις πεζοδρομίου – οδοστρώματος, δεδομένου ότι το ύψος του υπερβαίνει πολλές φορές τα 3-4 μέτρα. Συντελεί βεβαίως αποφασιστικά στην σκίαση του χώρου.

Ξεχωριστό παράδειγμα αυτής της εφαρ-

μογής είναι η πόλη Πραιτόρια της Ν. Αφρικής όπου υπάρχουν εντυπωσιακές δενδροστοιχίες του είδους. Λόγω της παρουσίας της η πόλη πήρε την ονομασία «πόλη της Γιακαράντας» που αποκτά ένα μπλέ χρώμα λόγω της άνθησης των δενδροστοιχιών. Ο Νομπελίστας ποιητής μας Γιώργος Σεφέρης, μετά από επίσκεψη στην Πραιτόρια, υμνεί σε ποίημα του αυτά τα δέντρα στον στίχο «Οι τζακαράντες παίζοντας καστανιέτες και χορεύοντας, ρίχναν γύρω στα πόδια τους ένα μενεξεδένιο χιόνι».

Το δέντρο αυτό βρίσκουμε όμως και σε άλλες πόλεις και περιοχές με θερμό Μεσογειακό κλίμα, απαλλαγμένο από έντονους ή συνεχείς παγετούς (Αυστραλία, ΗΠΑ, Ισπανία, Ιταλία κ.ά.), αν και το πρόβλημα καθαριότητας από τα πεσμένα λουλούδια προκαλεί αντίδραση στην επιλογή του ως φυτό δενδροστοιχίας στις τοπικές κοινωνίες.

Το ξύλο της είναι μαλακό, ανοικτού γκρι χρώματος, και χρησιμοποιείται στην μικρογλυπτική. Σε πολλά μέρη δεν ανθίζει εύκολα λόγω κλίματος. Καλλιεργείται μόνο για το φύλλωμά της, στο οποίο επίσης αποδίδεται ιδιαίτερη καλλωπτική σημασία.

Γιάννης Σπαντιδάκης
Γεωπόνος- Κηποτέχνης

Δενδροστοιχία Γιακαράντας

Ψάρεμα με τόξο

Το ψάρεμα με τόξο είναι μια μέθοδος αλιείας άγνωστη στην Ελλάδα. Ασκείται σε πολλές χώρες, αλλά με μεγαλύτερη συχνότητα στην Αφρική και σε χώρες του Νότιου Ειρηνικού. Στις χώρες του δυτικού κόσμου γίνεται για ψυχαγωγία και χρησιμοποιείται εξειδικευμένος εξοπλισμός τοξοβολίας.

Τα ψάρια βάλονται με ένα αγκαθωτό βέλος που συνδέεται με ειδική πετονιά, το καρούλι της οποίας είναι τοποθετημένο πάνω στο τόξο. Σε λίμνες και ποτάμια με γλυκό νερό ψαρεύονται κυπρίνοι και, γενικά, μεγαλόσωμα ψάρια. Στα αλμυρά νερά, δημοφιλή αλιεύματα που ψαρεύονται με τόξο είναι τα σαλάχια και τα σκυλόψαρα.

Τα περισσότερα τόξα των ερασιτεχνών ψαράδων είναι συνήθως πολύ απλά, έχουν μεγάλο βάρος, είναι δύσχρηστα και δεν διαθέτουν στόχαστρο, οπότε η στόχευση γίνεται με το μάτι. Η επιλογή του τόξου εξαρτάται από τις προσωπικές προτιμήσεις του ψαρά ή από τις οικονομικές του δυνατότητες. Υπάρχουν δύο κύριοι τύποι παραδοσιακών τόξων: τα μακριά και αυτά που έχουν σχήμα οβάλ.

Στις μέρες μας διατίθενται και σύνθετα τόξα, εφοδιασμένα με σύστημα τροχαλιών, το βάρος των οποίων μπορεί να φτάνει και μέχρι τα 50 κιλά. Χρησιμοποιούνται κυρίως από «δυτικούς» ερασιτέχνες ψαράδες, για ψυχαγωγία.

Τα βέλη του ψαρέματος με τόξο είναι σημαντικά βαρύτερα και ισχυρότερα από τα βέλη που χρησιμοποιούνται σε άλλους τύπους τοξοβολίας. Είναι συνήθως κατασκευασμένα από υαλοβάμβακα, αλλά χρησιμοποιείται επίσης αλουμίνιο, ίνες άνθρακα και

ανθρακόνημα ενισχυμένο με ίνες από γυαλί. Η πετονιά συνδέεται με το βέλος από μια τρύπα στον άξονά του. Κατασκευάζεται από πλεγμένο νάιλον ή άλλες ισχυρές συνθετικές ίνες (Dacron κ.λπ.) και μπορεί να αντέξει βάρη από 36 έως 180 κιλά.

Κλειδί για αυτό το ψάρεμα είναι να υπάρχει καλή οπτική του στόχου. Τις ηλιόλουστες μέρες είναι απαραίτητα τα πολωμένα γυαλιά ηλίου. Κόβουν την αντανάκλαση πάνω από το νερό, ώστε να διακρίνεται ευκολότερα το τι βρίσκεται κάτω από την επιφάνεια. Το βράδυ τα γυαλιά είναι περιττά, καθώς τα φώτα χρησιμεύουν για να φαίνεται τι υπάρχει μέσα στο νερό.

Μία από τις μεγαλύτερες δυσκολίες αυτού του ψαρέματος είναι η γνώση του πού να στοχεύσει κανείς το ψάρι. Λόγω της διάθλασης και της οπτικής παραμόρφωσης των αντικειμένων στο νερό, η στόχευση κατευθύνει στον στόχο οδηγεί συνήθως σε αποτυχία. Πρέπει να γίνεται πολύ κάτω από το ψάρι, ανάλογα με το βάθος στο οποίο βρίσκεται αυτό και την απόσταση από τη θέση του ψαρά.

Η κλασική συμβουλή για τους ψαράδες με τόξο είναι: «Όταν έχεις αμφιβολία, στόχευσε χαμηλά και στη συνέχεια στόχευσε χαμηλότερα».

Βέβαια, οι ιθαγενείς ψαράδες με τόξο χωρών της Αφρικής και του Ειρηνικού αρκούνται σε ένα απλό, συνήθως αυτοσχέδιο τόξο. Και με τη μακρόχρονη εμπειρία τους έχουν συνήθως πολύ καλύτερα αποτελέσματα από τους Ευρωπαίους με τα πανάκριβα τόξα τελευταίας τεχνολογίας.

Α. Τ.

Ηφαιστειακές εκρήξεις

Οι ηφαιστειακές εκρήξεις αντιστοιχούν κάποτε σε θανατηφόρες καταστροφές, μικρότερες πάντως από τους κυκλώνες και τους σεισμούς. Σήμερα, στον κόσμο αναφέρονται περίπου εκατό ηφαιστεια υψηλού κινδύνου, από τα οποία τα περισσότερα βρίσκονται στον Ειρηνικό Ωκεανό, στον περίφημο “κύκλο της φωτιάς”.

Τα ηφαιστεια σκοτώνουν σπάνια, αλλά με δραματικό τρόπο. Στο Nevado del Ruiz της Κολομβίας (1) και στο όρος Perleé της Μαρτινίκας (2) άφησαν αντίστοιχα 25.000 νεκρούς το 1985 και 29.000 το 1902. Τον 19^ο αιώνα η Ινδονησία, εξαιτίας της δραστηριότητας του Κρακατόα, θρήνησε το 1883 36.000 θύματα (3), ενώ με την έκρηξη του Ταμπόρα το 1815, 92.000 (4).

Στην αρχαιότητα, τα απομεινάρια της Πομπηίας, μετά την έκρηξη του Βεζούβιου το 79 μ.Χ. (5) και της νήσου Θήρας στη Μεσόγειο το 17^ο αιώνα π.Χ. (6), μαρτυρούν τις καταστροφικές συνέπειές τους.

Διακρίνουμε επτά μείζονες ηφαιστειακού κινδύνου (σε αντιπαράβολή με τα επτά θανάσιμα αμαρτήματα): την έκχυση της λάβας, την εκτόξευση στάχτης και ογκόλιθων, τα θερμά σύννεφα, τα αέρια, τις λασπώδεις κυλήσεις, τις κατολισθήσεις και τα τσουνάμι. Τα τέσσερα πρώτα αντιστοιχούν σε κινδύνους πρωτογενείς και άμεσους, με άμεση σχέση προς το ηφαιστειο. Τα επόμενα τρία αντιπροσωπεύουν δευτερεύοντες

κινδύνους, που διαφοροποιούνται κατά περίπτωση, ανάλογα με τα δεδομένα του εδάφους ή της χρονικής στιγμής, όπως π.χ. κύλιση λάσπης αν έχουν προηγηθεί καταρακτώδεις βροχές. Οι ηφαιστειακές εκρήξεις έχουν επίσης προκαλέσει θανατηφόρες πυρκαγιές ή φοβερούς λιμούς.

Η λάβα, σε υγρή κατάσταση, κυλά στις πλαγιές του ηφαιστειακού όγκου (7). Οι θερμοκρασίες της λάβας σε τήξη κυμαίνονται μεταξύ 1.200°C και 900°C. Οι κυλήσεις σε περισσότερο ρευστή κατάσταση ρέουν με μεγάλη ταχύτητα που φτάνει σε πολλές δεκάδες χιλιόμετρα την ώρα κοντά στον τόπο της έκρηξης και σε σημαντικά μεγάλες αποστάσεις (50 -100 χλμ). Το εύρος ροής της λάβας είναι 100 μ. και το πάχος (βάθος) από μερικά έως μερικές δεκάδες μέτρα. Οι πιο παχύρρευστες κυλήσεις εκχέονται λιγότερο εύκολα, με ταχύτητες πιο μικρές (λίγων χλμ την ώρα) και σε μικρότερες αποστάσεις. Στη Χαβάη, μερικές κυλήσεις λάβας του κρατήρα του Κίλαουεά μπορεί

1

2

3

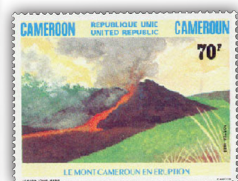
4

5

6

7

να φθάνουν μέχρι τα κύματα του Ειρηνικού Ωκεανού (8).

Το ηφαιστείο Arrenal της Κόστα Ρίκα (9) πριν 40 χρόνια δημιούργησε δεκάδες ποτάμια λάβας, μέσου μήκους 2 χλμ. Ο Dioniso Pulido ήταν καλλιεργητής σε ένα χωριό Paricutin του Μεξικού. Στις 20 Φεβρουαρίου 1943 είδε να δημιουργείται στο κτήμα του με τα καλαμπόκια ένα ρήγμα 30 μέτρων μήκους και να εμφανίζεται ένας κώνος στάχτης που κάπνιζε. Το επόμενο βράδυ ο κώνος είχε ύψος μεγαλύτερο από 30 μέτρα. Τη δεύτερη μέρα, αυτό το νέο ηφαιστείο που πήρε το όνομα Paricutin, από το όνομα του χωριού, άρχισε να ξερνά λάβα. Ο κώνος του έφτασε τα 106 μέτρα σε μία εβδομάδα, 336 μ σε ένα χρόνο, για να φτάσει τα 424 μ στις 4 Μαρτίου 1952. Στις αρχές του 1944, η λάβα του ηφαιστείου Paricutin στο Μεξικό επεκτάθηκε προς το διπλανό χωριό, καλύπτοντας το νεκροταφείο του και κυκλώνοντας την εκκλησία. Μόνο το καμπαναριό απέμεινε ορατό μέσα στον κάμπο της λάβας (10).

Στο νησί της Reunion (11), ο παράκτιος δρόμος που κατεβαίνει από την κορυφή του όρους Fournaise αποκόπτεται εξαιτίας της λάβας, κάθε δέκα χρόνια κατά μέσο όρο. Αυτά τα ποτάμια λάβας δεν αποτελούν ουσιαστική απειλή για τη ζωή των ανθρώπων διότι ο πληθυσμός έχει

γενικά το χρόνο να απομακρυνθεί. Καταστρέφουν όμως όλες τις καλλιέργειες και τα κτήρια που συναντούν στο διάβα τους (12).

Οι προσπάθειες αλλαγής κατεύθυνσης της λάβας με χωμάτινα φράγματα από μπουλντόζες ή με τη βοήθεια εκρηκτικών γνώρισαν μέτρια επιτυχία. Μία απόπειρα πέτυχε στο νησί Heimaey της Ιρλανδίας μεταξύ Φεβρουαρίου και Μαρτίου του 1973. Μία ροή λάβας που προκλήθηκε από ένα νέο ηφαιστείο, το Eldfell, που βρίσκεται στα πλευρά του Heiðafell, απειλούσε την πόλη και το λιμάνι της (13). Αντλήθηκε νερό από τη θάλασσα και ρίχτηκε πάνω στη λάβα (μέχρι και 12 000 τόνους νερό την ώρα). Το αποτέλεσμα ήταν να διακοπεί η ροή της.

Η Αίτνα εκπέμπει τακτικά ποτάμια λάβας, αλλά οι διάφορες προσπάθειες εκτροπής της που έχουν επιχειρηθεί ήταν όλες αναποτελεσματικές (14).

Μετά την επαφή του με το έδαφος, το σώμα της λάβας ψύχεται, στερεοποιείται και μερικές φορές σχηματίζει εξαγωνικά πρίσματα σε κάθετες στήλες που μοιάζουν με εκκλησιαστικά όργανα και ονομάζονται "βασαλικά όργανα" (15,16, 17).

Η επιφάνεια της κυλιόμενης λάβας σχηματίζει, μετά την έκρηξη, ένα είδος πλακόστρωτου που αποτελείται από στοιχεία πολλών

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

δεκάδων εκατοστών, όπως π.χ. η περίφημη Λεωφόρος των Γιγάντων (Chaussée des Géants), στην κομητεία του Antrim της βόρειας Ιρλανδίας (18, 19).

Σε κάποιες περιπτώσεις η λάβα λιμνάζει μέσα στον κρατήρα και σχηματίζει μια λίμνη λάβας. Συχνά τη λίμνη καλύπτει ένα λεπτό στρώμα ψυχρής λάβας, σκούρου χρώματος και γεμάτη πτυχωσείς, με αποτέλεσμα η κόκκινη λιωμένη λάβα να φαίνεται σποραδικά εδώ κι εκεί. Η λάβα αυτή βρίσκεται σε μόνιμη μεταγωγική κίνηση. Μια τέτοια λίμνη λάβας είναι του Nyiragongo (20). Οφείλει τη φήμη της στη μεγάλη δραστηριότητά της, που συνεχίζεται για πολλές δεκαετίες.

Σε μερικούς τύπους ηφαιστειακών εκρήξεων, το μάγμα αναβλύζει περισσότερο ή λιγότερο κάθετα προς τον κρατήρα, σε στερεά ή πηχτά κομμάτια, τα οποία πέφτουν και πάλι γύρω του: πρόκειται για βόμβες και για ηφαιστειακές στάχτες. Οι βόμβες είναι θραύσματα μεγέθους μερικών εκατοστών έως πολλών μέτρων, που εκτινάσσονται σε ύψος από λίγες δεκάδες μέτρα έως μερικά χιλιόμετρα από τον κρατήρα. Το ηφαίστειο Στρόμπολι (21) στην Ιταλία, χαρακτηριστικό του είδους, έδωσε το όνομά του σε έναν ιδιαίτερο τύπο εκρήξεων.

Οι νυκτερινές εκρήξεις των ηφαιστειών αυτού του τύπου, όπως π.χ. αυτών της Γουατεμάλας, είναι χαρακτηριστικές (22). Οι πτώσεις των βομβών στις περιοχές γύρω από το ηφαίστειο είναι ιδιαίτερα επικίνδυνες. Η συσσώρευση των

ηφαιστειακών που πέφτουν δημιουργούν κωνικές κατασκευές, όπως εκείνες των ηφαιστειών "εν υπνώσει" της οροσειράς των Ruys (23).

Το μέγεθος των κόκκων της στάχτης είναι περιορισμένων διαστάσεων, από λίγα χιλιοστά έως και μικροχιλιοστά. Όταν όμως φτάνουν σε ικανά ύψη, μεταφέρονται από ρεύματα αέρα σε μεγάλες αποστάσεις, από μερικές δεκάδες έως εκατοντάδες χιλιόμετρα, μέχρι να πέσουν στο έδαφος και να καλύψουν μεγάλες περιοχές.

Αυτές οι εκτοξεύσεις σχηματίζουν κάποτε επιστρώσεις πάχους πολλών μέτρων, οι οποίες μπορεί να καλύψουν ολόκληρες πόλεις, όπως συνέβη με την Πομπηία. Όταν εξερράγη το ηφαίστειο Laki στην Ισλανδία, το 1783, η συνολική επιφάνεια που καλύφθηκε με στάχτη ξεπέρασε τα 8.000 χλμ² και ο όγκος της τα 0,3 χλμ³. Το τοπίο παραμένει πάντα σημαδεμένο με μία ουλή μήκους 25 χλμ, που σχηματίστηκε από μία σειρά 135 κρατήρων (24, 25).

Αυτή η ηφαιστειακή στάχτη αντιπροσωπεύει μεγάλο κίνδυνο διότι όταν εισπνέεται αποφράσσει τις αναπνευστικές οδούς. Όταν επίσης οι στάχτες επικάθονται στη χλόη, στα βοσκοτόπια, μπορεί να πληγώσουν σοβαρά τους ουρανίσκους και τις οδούς διατροφής και χώνευσης των μηρυκαστικών, μέχρι και να τα δηλητηριάσουν.

Απο το *Timbres magazine*, Αύγουστος 2008.

(Συνεχίζεται)

18

19

20

21

22

23

24

25

Βησσαρίων Ένας μεγάλος Έλληνας

Ο Βησσαρίων είναι μια από τις μεγαλύτερες προσωπικότητες του 15ου αιώνα. Γεννήθηκε στην Τραπεζούντα κατά το 1400 μ.Χ. και το βαπτιστικό του όνομα ήταν Βασίλειος. Οι γονείς του ανέθεσαν την ανατροφή του στο μητροπολίτη Τραπεζούντας Δοσίθεο, ο οποίος φρόντιζε για την εκπαίδευσή του.

Ο νεαρός Βασίλειος συνέχισε τις σπουδές του σε Κωνσταντινούπολη, Σηλυβρία και Μυστρά, όπου σπούδασε κοντά στο μεγάλο πλατωνικό φιλόσοφο Γεώργιο Γεμιστό Πλήθωνα, ο οποίος και τον μύησε στην πλατωνική φιλοσοφία. Το 1423 χειροτονείται μοναχός με το όνομα Βησσαρίων και το 1436 μητροπολίτης Νικαίας.

Με αυτήν την ιδιότητα συμμετέχει και στη Σύνοδο Φερράρας – Φλωρεντίας, στην οποία διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο στην επίτευξη της υπογραφής του Όρου της Ενώσεως μεταξύ Ανατολικής και Δυτικής Εκκλησίας. Για τη μεγάλη του συνδρομή ο Πάπας του απένειμε τον τίτλο του καρδινάλιου.

Ο Βησσαρίων επέστρεψε μαζί με την ελληνική αντιπροσωπεία στην Κωνσταντινούπολη, την οποία εγκατέλειψε οριστικά τα τέλη του 1440, οπότε και επέστρεψε στην Ιταλία.

Εκεί αρχίζει η μεγάλη του δράση ως πρίγκιπας της Δυτικής Εκκλησίας. Αφιέρωσε όλη του τη ζωή σε δύο σκοπούς: την διοργάνωση μιας σταυροφορίας για την απελευθέρωση της πατρίδας του από τους Τούρκους και την διάσωση των ελληνικών γραμμάτων και χειρογράφων, για την προώθηση της παιδείας και την Αναγέννηση. Ως προς τον πρώτο

σκοπό συμμετείχε σε συνέδρια, απέστειλε ικετευτικές επιστολές στους ηγεμόνες της Ευρώπης, επισκεπτόταν ως παπικός λεγάτος αυτοκράτορες και βασιλείς, αλλά τα αποτελέσματα ήταν μηδαμινά.

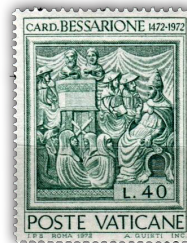
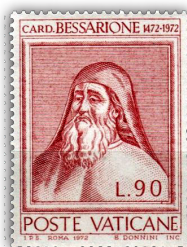
Ως προς το δεύτερο σκοπό ο ίδιος αποτέλεσε προσάτη των λογίων και φρόντισε για την προώθηση της παιδείας σε όλα τα επίπεδα. Μερίμνησε για την αναδιοργάνωση πανεπιστημίων, την ίδρυση σχολείων και τη στελέχωσή τους με επιφανείς δασκάλους.

Στο σπίτι του, στη Ρώμη, συγκεντρώνονταν οι επιφανέστεροι λόγιοι, Έλληνες και Λατίνοι, οι μεγαλύτερες μορφές των γραμμάτων του 15ου αιώνα, όπως ο Θεόδωρος Γαζής, ο Λορέντζο Βάλλα και ο Ρεγκιομοντάνους, και συζητούσαν περί φιλοσοφικών, φιλολογικών και θεολογικών προβλημάτων. Δίκαια λοιπόν χαρακτηρίστηκε το σπίτι του ως «Η Ακαδημία του Βησσαρίωνα», παραλληλίζοντάς την με την Ακαδημία του Πλάτωνα.

Ο ίδιος ο Βησσαρίων ξόδευε τεράστια ποσά για την ανεύρεση, αγορά και αντιγραφή χειρογράφων, δημιουργώντας τη μεγαλύτερη ιδιωτική βιβλιοθήκη της εποχής του, την οποία και κληροδότησε το 1468 στην Ενετική Δημοκρατία, και η οποία αποτέλεσε τον πυρήνα της βιβλιοθήκης του Αγίου Μάρκου.

Ο Βησσαρίων πέθανε απογοητευμένος στη Ραβέννα το 1472. Η σορός του μεταφέρθηκε στη Ρώμη, όπου κηδεύτηκε με τιμές και με την παρουσία του ίδιου του Πάπα.

Π. Λ.

Απεικόνιση του Βησσαρίωνα. Λεπτομέρεια από την πύλη του Αγίου Πέτρου (Βατικανό)

Οικόσημο του Βατικανού

Διαβάσεις Πεζών

Οι διαβάσεις πεζών έχουν μακρά ιστορία. Οι πρώτες είχαν εγκατασταθεί στην Πομπηία.

Στο τέλος του 19ου αιώνα, ύστερα από το πρώτο στην ιστορία θανατηφόρο δυστύχημα με θύμα πεζό στις ΗΠΑ, το 1899, υιοθετήθηκαν βαμμένα τμήματα ασφάλτου ως διαβάσεις πεζών, που νομοθετήθηκαν ύστερα από το 1910, λύση που υιοθέτησαν οι Γερμανοί κατά τον Μεσοπόλεμο στο Βερολίνο. Το 1924 τοποθετήθηκε το πρώτο χειροκίνητο φανάρι στην Ποστντάμερ Πλατς στο Βερολίνο, όπου σε ώρες αιχμής περνούσαν άνω από 20.000 αυτοκίνητα, ενώ υπήρχαν τερματικοί σταθμοί 26 γραμμών τραμ και 5 λεωφορειακών γραμμών.

Την ίδια εποχή, τη δεκαετία του 1930, οι Βρετανοί γενίκευαν τη χρήση των διαβάσεων πεζών τοποθετώντας καρφιά με πεπλατυσμένη τραπεζοειδή και επίπεδη κεφαλή στα τμήματα δρόμων που προοριζόνταν για τους πεζούς.

Το πρώτο φανάρι, ένα ανακατασκευασμένο φανάρι για χρήση στο σιδηροδρομικό δίκτυο με σηματοφόρους βραχίονες, έμπνευση ενός μηχανικού σιδηροδρόμων, τοποθετήθηκε στο Λονδίνο τον Δεκέμβριο του 1868, ενώ το ηλεκτρικό αυτόματο φα-

νάρι εμφανίστηκε στις ΗΠΑ το 1912, εφευρέση ενός αστυνομικού. Δύο χρόνια αργότερα απέκτησε κόκκινο και πράσινο χρώμα –δράστης, έτερος αστυνομικός-, για να γίνει τελικά τρίχρωμο τεσσάρων κατευθύνσεων το 1920. Καθώς τα αυτοκίνητα στους δρόμους αυξαναν και η ανάγκη οργάνωσης της διαχείρισης του δημόσιου χώρου ήταν απαραίτητη, ο διαχωρισμός στις λειτουργίες του ήταν επίσης επείγων.

Το 1947, ο Λέοναρντ Τζέιμς Κάλαχαν, υφυπουργός Μεταφορών της Μ. Βρετανίας, επινόησε τη λέξη «ζέμπρα» για τις διαβάσεις πεζών, λέξη που έκτοτε χρησιμοποιούν όλοι οι αγγλόφωνοι.

Με τον καιρό και με την αύξηση της τροχαίας κίνησης, όλες οι χώρες καθιέρωσαν τις διαβάσεις πεζών ως τρόπο αποφυγής ατυχημάτων, χωρίς ωστόσο η συμμόρφωση πεζών και οδηγών να είναι πάντα δεδομένη. Αναφέρεται μάλιστα ότι στη Βολιβία, νεαροί εθελοντές ντυμένοι στα ασπρόμαυρα, στέκονταν συχνά δίπλα στις διαβάσεις για να πείσουν τους πεζούς και, κυρίως, τους απειθαρχους εποχούμενους, να σέβονται τους σχετικούς κανόνες οδικής κυκλοφορίας.

Λ. Κ.

Οι Μπήτλς δεν παρέλειπαι να περνούν από τις διαβάσεις!

Queen Mary 2 Ένας γίγαντας των θαλασσών

Ονομάστηκε έτσι το 2004, προς τιμήν της Βασίλισσας Μαίρης του Τέκ (Mary of Teck), συζύγου του Βασιλέως Γεωργίου Β'. Μετά τον παροπλισμό του υπερωκεάνιου «Βασίλισσα Ελισάβετ 2» το 2008, το Queen Mary 2 είναι σήμερα το μόνο πλοίο που εκτελεί τακτικά υπερατλαντικά δρομολόγια μεταξύ Σαουθάμπτον και Νέας Υόρκης, ενώ χρησιμοποιείται περιστασιακά για κρουαζιέρες, με πιο γνωστή μία ετήσια πολυήμερη παγκόσμια κρουαζιέρα που χαρακτηρίζεται ως διεθνές κοσμικό γεγονός.

Το Queen Mary 2 σχεδιάστηκε από μια ομάδα Βρετανών ναυπηγών και ναυπηγήθηκε στη Γαλλία, στα περφόρμα ναυπηγεία του Σεν-Ναζέρ, με προορισμό τακτικά υπερατλαντικά δρομολόγια. Την περίοδο της κατασκευής του ήταν το μεγαλύτερο σε μήκος και όγκο επιβατηγό πλοίο που ναυπηγήθηκε ποτέ. Έχει μήκος 345,03 μ και ολική χωρητικότητα 148.528 τόνους.

Το ρεκόρ αυτό χάθηκε όταν τον Απρίλιο του 2006 ναυπηγήθηκε το κρουαζιερόπλοιο Freedom of the Seas (Ελευθερία των Θαλασσών) ολικής χωρητικότητας 154.407 τόνων. Παραμένει ωστόσο το μεγαλύτερο υπερωκεάνιο που κατασκευάστηκε αποκλειστικά για την μεταφορά επιβατών.

Το τελικό κόστος κατασκευής του ήταν περίπου 780 εκατομμύρια δολάρια. Ήταν πολύ υψηλό λόγω της υψηλής ποιότητας των υλικών του. Έχοντας σχεδιαστεί ως υπερωκεάνιο επιβατικό, χρειάστηκε να χρησιμοποιηθεί 40% περισσότερος χάλυβας από ό,τι για ένα τυπικό κρουαζιερόπλοιο.

Η μέγιστη ταχύτητά του φτάνει τους 30 κόμβους και η οικονομική ταχύτητα πλεύσης του τους 26. Πρόκειται για την μεγαλύτερη ταχύτητα σε σύγκριση με αυτή όλων των άλλων σύγχρονων κρουαζιερόπλοιων. Για να επιτύχει αυτές τις επιδόσεις, το Queen Mary 2 χρησιμοποιεί πρόωση με ηλεκτρικούς αεροστροβίλους. Οι κινητήρες ντίζελ, ενισχυόμενοι από τους αεριοστροβίλους, παράγουν ηλεκτρική ενέργεια τόσο για τους κινητήρες πρόωσης, όσο και τις άλλες ανάγκες χρήσης ηλεκτρικού ρεύματος του πλοίου.

Για την όσο το δυνατόν πιο ευχάριστη διαμονή των επιβατών αυτού του ξεχωριστού κρουαζιερόπλοιου, έχουν προβλεφθεί δεκαπέντε εστιατόρια και μπαρ, πέντε πισίνες, καζίνο, αίθουσα χορού, θέατρο και το πρώτο πλανητάριο εν πλω!

Πλάγια άποψη του Queen Mary 2 με εμφανές το τεράστιο μήκος του των 345 μέτρων.

Σχεδιάστηκε από τους Βρετανούς και ναυπηγήθηκε στη Γαλλία. Γι' αυτό και ο δημιουργός αυτής της Κάρτας Μάξιμουμ συνδύασε το αγγλικό γραμματόσημο με αγγλική σφραγίδα και γαλλικό καρτποστάλι!

N. K.

Το καράτε

空手道

«Καρά» σημαίνει στα γιαπωνέζικα άδειο, «τε» σημαίνει χέρι, και «ντο» μεταφράζεται ως δρόμος ή πορεία. Έτσι «καράτε ντο» σημαίνει «δρόμος του άδειου χεριού».

Είναι μια πολεμική τέχνη, ο υπέρτατος σκοπός της οποίας δεν είναι η επιδίωξη της νίκης, αλλά η προσπάθεια για την τελειότητα του χαρακτήρα, του αυτοελέγχου και της πειθαρχίας μέσω της εμπειρίας και της εξάσκησης. Είναι επίσης μια μορφή αυτοάμυνας όπου χρησιμοποιούνται όλα τα μέρη του σώματος, τα οποία γίνονται αποτελεσματικά και ισχυρά όπλα με τη σκληρή και συστηματική προπόνηση.

Το Καράτε χρησιμοποιεί όλο το σώμα, με αποτέλεσμα την ανάπτυξη της ισορροπίας, της ευελιξίας, του συντονισμού, της ταχύτητας και της δύναμης του ατόμου. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της τακτικής εξάσκησης των βασικών τεχνικών (Kihon) που, λόγω της ποικιλίας και της πολυπλοκότητάς τους, μπορούν να θεωρηθούν ως μία πλήρης τέχνη, με τα γνωρίσματά τους να ενσωματώνονται σε αυτά της Οκινάουα.

Το 1600, ο Ιαπωνικός στρατός εισέβαλε στην Οκινάουα και απαγόρευσε τη χρήση όπλων. Έτσι η τάξη των πολεμιστών ξεκίνησε να εκπαιδεύεται μυστικά σε μία μορφή αυτοάμυνας, όπου χρησιμοποιώντας και βελτιώνοντας τις αρχαίες τεχνικές, δεν χρειαζόταν η χρήση όπλων.

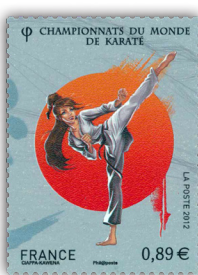
Κατά συνέπεια το σύγχρονο Καράτε είναι ουσιαστικά το αποτέλεσμα μίας μίξης πολεμικών τεχνών της Κίνας, της Οκινάουα και της

Ιαπωνίας, όπως εξελίχτηκε με το πέρασμα των αιώνων.

Στο κοινό άρχισε να διδάσκεται γύρω στις αρχές του 1900 και πρώτη σχολή δημιουργήθηκε στην Ιαπωνία το 1936, από τον Φουνακόσι (βλέπε εικ. τίτλου), ο οποίος θεωρείται ευρέως ως ο «πατέρας» του σύγχρονου καράτε. Γεννήθηκε στην Οκινάουα το 1868 και σε ηλικία 11 άρχισε να μελετά καράτε με δύο από τους μεγαλύτερους δασκάλους του νησιού. Με τον καιρό, έγινε μάστερ και το 1922 κλήθηκε για πρώτη φορά να επιδείξει το καράτε στο ιαπωνικό κοινό. Η εκδήλωση είχε μεγάλη επιτυχία και προσκλήθηκε να μείνει στην Ιαπωνία και να διδάξει, το οποίο έκανε.

Για τον Φουνακόσι, η λέξη «καράτε» τελικά πήρε μια βαθύτερη έννοια από την απλή εκπαίδευση στις πολεμικές τέχνες, αφού μετατράπηκε σε αυτό που είναι γνωστό σήμερα ως καράτε-ντο, ή «δρόμος του άδειου χεριού» όπως προαναφέραμε. Τροποποίησε την τέχνη της Οκινάουα αντλώντας εμπνευση από τα παραδοσιακά ιαπωνικά «κέντο», «τζού-ντο» κ.λπ., και ενσωμάτωσε τις φιλοσοφικές πτυχές τους στην εκπαίδευση των μαθητών του.

Το 1948 ιδρύθηκε η Japan Karate Association (JKA). Η ίδρυσή της άνοιξε τον δρόμο για την εξάπλωση του Στοκάν Καράτε στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο. Ο δάσκαλος Μασατόσι Νακαγιάμα, ένας από τους μεγαλύτερους μαθητές του Φουνακόσι, τον διαδέχθηκε ως διευθυντής της, και κατά τη διάρκεια της θητείας

του ανέπτυξε περαιτέρω το Σοκοτάν Καράτε, με βάση τη δική του έρευνα, στο στυλ που γνωρίζουμε σήμερα.

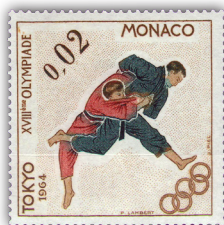
Το 1970 ιδρύθηκε το Παγκόσμιο Πρωτάθλημα Καράτε, μία αθλητική εκδήλωση που πραγματοποιείται κάθε δύο χρόνια σε διαφορετικές χώρες. Πρώτη οργανώτρια ήταν η χώρα καταγωγής του αθλήματος, η Ιαπωνία, με δεύτερη τη Γαλλία, το 1972 (Παρίσι).

Στα πενήντα περίπου χρόνια διεξαγωγής του καράτε, η Ιαπωνία κατέκτησε τα περισσότερα μετάλλια από κάθε άλλη χώρα, 158, εκ των οποίων τα 73 χρυσά. Η Γαλλία ακολουθεί με 131, με 31 χρυσά. Ιαπωνία και Γαλλία είναι οι δύο μεγαλύτερες δυνάμεις του αθλήματος.

Το Καράτε στην Ελλάδα άρχισε να διδάσκεται στις αρχές της δεκαετίας του 1970. Από τότε μέχρι σήμερα, η άνοδος του υπήρξε ραγδαία. Η ελληνική εθνική ομάδα συμμετείχε πολλές φορές σε Μεσογειακά, Πανερωπαϊκά και Παγκόσμια πρωταθλήματα, και κατάφερε να αποσπάσει διεθνείς επιτυχίες, γεγονός που αποδεικνύει την υψηλή του στάθμη στη χώρα μας.

Το 1989 η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού αναγνώρισε επίσημα την Ελληνική Ομοσπονδία Ερασιτεχνικού Καράτε ως τη μόνη φιλάθλη ομοσπονδία του χώρου. Σήμερα έχει μετονομαστεί σε Ελληνική Ομοσπονδία Καράτε (ΕΛ.Ο.Κ.).

Α. Τ.

Τα λούπινα

Το λούπινο είναι ένα φυτό ψυχανθές που καλλιεργήθηκε για πρώτη φορά στην Αίγυπτο. Στην Αρχαία Ελλάδα και στις παραμεσόγειες περιοχές της Ευρώπης είναι γνωστό από πολύ παλιά. Ο Θεόφραστος και ο Διοσκουρίδης αναφέρονται συχνά σε αυτό, ονομάζοντάς το «θέρμος» και αναγνωρίζοντάς του δύο ποικιλίες: την πικρή και τη γλυκιά. Σήμερα είναι γνωστά 300 είδη που φύονται σε Ευρώπη, Ασία και Βόρεια Αμερική.

Το φυτό καλλιεργείται εντατικά σε πολλές χώρες, για πολλές και διαφορετικές χρήσεις, μεταξύ των οποίων ως ανθρώπινη τροφή. Οι καρποί του μπορούν με κατάλληλη επεξεργασία να παράγουν αλεύρι και λάδι, να αντικαταστήσουν το κρέας και τα αυγά, ή να τρώγονται χλωροί. Ταυτόχρονα, το λούπινο είναι κατάλληλο για ζωτροφές και σαν καλλυπτικό φυτό, ενώ είναι ιδιαίτερα χρήσιμο για τη λίπανση καλλιεργησιμων εδαφών, διότι καθώς απορροφά άζωτο από την ατμόσφαιρα για την ανάπτυξή του, το αποθηκεύει και στις ρίζες του, καθιστώντας τα χωράφια εξαιρετικά γόνιμα.

Καθώς οι καρποί του λούπινου περιέχουν αλκαλοειδείς ουσίες, είναι απαραίτητο να υποστούν ειδική διαδικασία για να γίνουν βρώσιμοι, αρχικά με μέτριο βρασμό και ακολουθώντας με την παραμονή τους σε θαλασσινό νερό για αρκετές ημέρες. Χάνουν επίσης την πικράδα τους με ελαφρό καβούρδισμα.

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΗΕ, καλλιεργούνται περίπου 20 εκατομμύρια στρέμματα με λούπινα σε ολόκληρο τον κόσμο, εκ των οποίων το 60% καλλιεργείται για παραγωγή σπερμάτων και το 40% για βόσκηση, χλωρή λίπανση, κ.λπ. Η χώρα με τις μεγαλύτερες εξαγωγές παγκοσμίως είναι η Αυστραλία.

Προϊόντα από λούπινο συναντάμε κυρίως στην Ευρώπη, όπου καταναλώνονται από χορτοφάγους.

Π. Λ.

Η θεά Δήμητρα

Η θεά Δήμητρα ήταν μυθολογική ανθρωπόμορφη θεότητα της γεωργίας, της ελεύθερης βλάστησης, του εδάφους και της γονιμότητας, με συνέπεια να θεωρείται και προστάτιδα του γάμου και της μητρότητας. Ήταν μία από τις Ολύμπιες θεότητες, κόρη του Κρόνου και της Ρέας, αδελφή της Ήρας, της Εστίας, του Δία, του Άδη και του Ποσειδώνα. Καθώς ο πατέρας Κρόνος κατάπινε τα παιδιά τους μόλις γεννιόντουσαν από φόβο μην του πάρουν το θρόνο, κατάφερε να γεννηθεί -όπως και τα αδέρφια της- χάρη στη μητέρα της Ρέα, η οποία, μην αντέχοντας άλλο να χάνει τα παιδιά της, βοήθησε τον μικρότερο, τον Δία, να εκθρονίσει τον Κρόνο και να ελευθερώσει τα αδέρφια του από την κοιλιά του πατέρα τους.

Η Δήμητρα ήταν η θεά με τις σχετικά λιγότερες ερωτικές περιπέτειες. Πρώτοι διεκδικητές της υπήρξαν τα αδέρφια της. Η αρχή έγινε με τον Δία, ο οποίος μεταμορφώθηκε σε ταύρο για να ζευγαρώσει μαζί της. Μετανιωμένος για την πράξη του ευνούχισε ένα κριάρι και άφησε τα όργανά του στην αγκαλιά της Δήμητρας ως ένδειξη μεταμέλειας. Εκείνη δέχτηκε τη συγγνώμη του και, μερικούς μήνες μετά, γεννήσε τη μονάκριβη κόρη της Περσεφόνη.

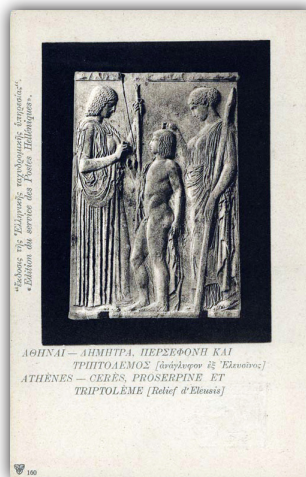
Ακολούθησε ο έρωτας του Ποσειδώνα για τη θεά. Η Δήμητρα, για να γλυτώσει από την πολιορκία του, μεταμορφώθηκε σε φοράδα και κρύφτηκε ανάμεσα στα βασιλικά

κοππάδια του γιου του Απόλλωνα Όκνιου. Μόλις ο Ποσειδώνας το αντιλήφθηκε, μεταμορφώθηκε κι' αυτός σε άλογο και κατάφερε τελικά να ζευγαρώσει μαζί της. Καρποί αυτής της συνεύρεσης ήταν μία κόρη, η Δέσποινα, το όνομα της οποίας δεν έπρεπε ποτέ να προφέρεται, και ένα άλογο με φτερά και μαύρη χαίτη, ο Αρίων. Για να κατευνάσει την οργή της Δήμητρας για τον βιασμό της, ο Δίας έστειλε τις Νύμφες να τη λούσουν στον ποταμό Λάδωνα.

Ο τρίτος γνωστός εραστής της Δήμητρας ήταν ένας θνητός, ο Ιασίωνας (πανέμορφος και εργατικός αγρότης), τον οποίο η θεά ερωτεύτηκε παράφορα. Η ερωτική τους συνεύρεση πραγματοποιήθηκε σε έναν αγρό που είχε οργωθεί τρεις φορές. Λίγο καιρό μετά, η θεά γέννησε τον Πλούτο, που χάριζε στους ανθρωπίνους πλούτη και αφθονία.

Η Δήμητρα και η κόρη της Περσεφόνη ήταν οι κεντρικοί χαρακτήρες στα Ελευσίνα μυστήρια. Η αρπαγή της Περσεφόνης από τον Πλούτωνα, θεό του Άδη, είχε ως αποτέλεσμα τον μαρασμό της Δήμητρας. Εγκατέλειψε τον Όλυμπο και άρχισε να περιπλανιέται μαυροφορεμένη και βουβή ανάμεσα στους ανθρωπίνους ψάχνοντας την Περσεφόνη.

Κάποτε έφτασε στην Ελευσίνα και κάθισε κοντά στο Καλλίχορον φρέαρ, πάνω σε ένα βράχο που ονομάστηκε αγέλαστος. Εκεί τη βρήκαν οι τέσσερις κόρες

Η Δήμητρα με την κόρη της Περσεφόνη και τον Τριπτόλεμο. Για να ανταμείψει τη φιλοξενία που δέχτηκε η θεά από τους γονείς του στην Ελευσίνα, χάρισε στον Τριπτόλεμο ένα άρμα που το έσερναν φτερωτοί δράκοντες, με μεγάλη ποσότητα σιταριού για να το σπείρει σε όλη την οικουμένη.

του βασιλιά Κελεού. Η Δήμητρα δεν αποκάλυψε τη θεϊκή της ταυτότητα λέγοντάς τους ότι ερχόταν από την Κρήτη και είχε ξεφύγει από πειρατές. Οι κοπέλες την πληροφορήσαν πως οι γονείς τους λόγω γήρατος δεν μπορούσαν να αναλάβουν την ανατροφή του νεογέννητου γιου τους Δημοφώντα. Η Δήμητρα δέχτηκε να αναλάβει εκείνη την ανατροφή του βρέφους και υποσχέθηκε ότι το παιδί θα μεγαλώσει χωρίς να αρρωστήσει ποτέ. Αποφάσισε μάλιστα να κάνει το παιδί αθάνατο. Γι' αυτό και του άλειψε το κορμί με αμβροσία και το βράδυ το έβαζε μέσα σε φωτιά για να καούν τα θνητά του μέλη.

Βλέποντας όμως η μητέρα του, η σύζυγος του Κελεού βασίλισσα Μετάνειρα, τις περιέργες μεθόδους της Δήμητρας, άρπαξε το γιο της από τα χέρια της θεάς και άρχισε να την απειλεί. Η Δήμητρα εξοργίστηκε, φανέρωσε την πραγματική της ταυτότητα και διέταξε τον Κελεό να χτίσει ναό με βωμό και απομονώθηκε εκεί, θρηνώντας την κόρη της και διδάσκοντας τους γιους του Κελεού, Τριπτόλεμο, Διοκλή και Εύμολπο, να τελούν τα Ελευσίνια Μυστήρια.

Η θλίψη και η οργή για την αρπαγή της Περσεφόνης την οδήγησε στην απόφαση να μην αφήσει κανένα σπόρο να φυτρώσει πάνω στη γη. Η ανθρωπότητα άρχισε να μαστίζεται από λιμό και ο Δίας αποφάσισε πως ήταν καιρός να επέμβει. Έστειλε αρχικά την Ίριδα και μετά διαδοχικά πολλούς θεούς με δώρα για να την πείσει να αφήσει τη γη να καρπίσει και η ίδια να επιστρέψει στον Όλυμπο. Η Δήμητρα όμως απαιτούσε την επιστροφή της Περσεφόνης. Έτσι ο Δίας έστειλε

στον Άδη τον Ερμή διατάζοντας τον Πλούτωνα να αφήσει ελεύθερη την Κόρη. Ο Πλούτωνα υπάκουσε, αφού όμως πρώτα έδωσε στην Περσεφώνη να φάει έξι σπυριά ροδιού για να τη δέσει για πάντα με τον Κάτω Κόσμο. Η Περσεφώνη γύρισε στη Δήμητρα και η θεά άφησε τη γη να βλαστήσει. Από τότε η Περσεφώνη περνούσε στον Άδη έξι μήνες και τους υπόλοιπους με τη μητέρα της στον Όλυμπο.

Τα Μικρά Ελευσίνια γίνονταν μήνα Ανθεστηριώνα, δηλαδή μέσα Φεβρουαρίου έως μέσα Μαρτίου, όταν η Περσεφώνη ανέβαινε στη μητέρα της από τον Άδη. Ήταν στην ουσία προετοιμασία και εξαγνισμός για τα Μεγάλα Ελευσίνια που ιδρύθηκαν από τη Δήμητρα για τον εξαγνισμό του Ηρακλή από τους φόνους των Κενταύρων, όταν ο ήρωας εξέφρασε την επιθυμία να συμμετάσχει στα Μεγάλα Ελευσίνια. Τα Μεγάλα Ελευσίνια γίνονταν τον μήνα Βοηδρομιώνα, δηλαδή μέσα Αυγούστου έως μέσα Σεπτεμβρίου, όταν η Περσεφώνη επέστρεφε στον Πλούτωνα.

Η μεγαλύτερη γιορτή που γινόταν προς τιμήν της Δήμητρας ήταν τα Θεσμοφόρια, τον μήνα Πυανεψιών, δηλαδή μέσα Σεπτεμβρίου έως μέσα Οκτωβρίου, την εποχή της σποράς. Τελούντο σε όλη την Ελλάδα και ήταν γιορτή στην οποία συμμετείχαν μόνο παντρεμένες γυναίκες. Όσο διαρκούσαν τα Θεσμοφόρια, οι γυναίκες απείχαν από σαρκικές απολαύσεις, νήστευαν και αντάλλαζαν μεταξύ τους άσεμνα αστεία. Η γιορτή ολοκληρωνόταν με τα Καλλιγένεια όπου οι γυναίκες γλεντούσαν.

Η θεά Δήμητρα πέρασε και στους Ρωμαίους ως Σέρες (Ceres).

Ανοικτή επιστολή...

...προς νέους θεματικούς

Η "Ανοικτή Επιστολή" είναι μία μόνιμη στήλη του περιοδικού μας, στην οποία παρουσιάζονται όλες οι χρήσιμες πληροφορίες για τον καταρτισμό μιας θεματικής συλλογής που φιλοδοξεί να εκτεθεί σε επίσημη εθνική έκθεση ή έκθεση FIP-FEPA, από την επιλογή του θέματος, του χαρτιού και του φιλοτελικού υλικού, μέχρι και την καλύτερη αισθητική της παρουσίαση.

Μετά την κυκλοφορία του βιβλίου "Εγχειρίδιο του Θεματικού Φιλοτελισμού", της γνωστής έκδοσης του συλλόγου μας, τα κείμενα της παρούσας στήλης αναπαράγονται από αυτό.

Τευχίδια γραμματοσήμων

Τα τευχίδια γραμματοσήμων ξεκίνησαν σαν τρόπος εξυπηρέτησης του κοινού που χρειάζεται γραμματόσημα για την αλληλογραφία του. Αντί κάποιος να συνωστίζεται στις ουρές για ένα γραμματόσημο προκειμένου να ταχυδρομήσει μία επιστολή γνωστού βάρους και τέλους, αγοράζει από μία μηχανή αυτόματης πώλησης ή από ένα ταχυδρομικό γκισέ μία μονή, διπλή ή πολλαπλή δεσμίδα γραμματοσήμων, δεμένη ή συρραμμένη σε βιβλιαράκι. Πρόκειται δηλαδή για έναν τρόπο συσκευασίας γραμματοσήμων, μέσα σε ένα εξώφυλλο από χαρτί ή χαρτόνι, που τα κρατά συγκεντρωμένα και προστατευμένα.

Αυτό που εμείς αποκαλούμε "τευχίδιο" ή "καρνεδάκι" (από τον αντίστοιχο γαλλικό όρο "carnet de timbres"), οι αγγλόφωνοι και οι Ιταλοί το αποκαλούν booklet or libretto, αντίστοιχα (βιβλιαράκι), ενώ το γερμανικό Briefmarkenheft ή Markenheftchen μεταφράζεται σε "τευχίδιο", όπως σε εμάς.

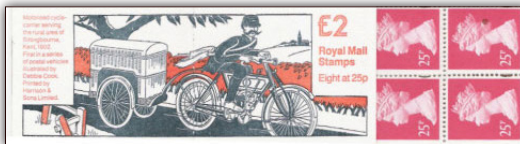
Τα πρώτα καρνεδάκια έκαναν την εμφάνισή τους στα τέλη του 19ου αιώνα – αρχές 20ου. Η αρχή έγινε στο Λουξεμβούργο το 1895. Ακολούθησαν ο Κανα-

δάς, οι ΗΠΑ και οι Φιλιππίνες το 1900, η Ουγγαρία και η Νέα Ζηλανδία ένα χρόνο αργότερα, και η Γαλλία το 1906.

Όσο και αν φαίνεται παράξενο, τα πρώτα χρόνια κυκλοφορίας τους τα τευχίδια στοίχιζαν ακριβότερα από την συνολική ονομαστική αξία των γραμματοσήμων που περιείχαν. Π.χ., στη Γαλλία, με νόμο της 17ης Απριλίου 1906, η Γαλλική Βουλή εξουσιοδότησε τα ταχυδρομεία να πωλούν τα καρνεδάκια αντί 2 φράγκων, συν 5 σ. προσαύξηση για το κόστος συσκευασίας τους. Αυτό στάθηκε αιτία για την αρχική εμπορική τους αποτυχία, γεγονός που ανάγκασε την κυβέρνηση να καταργήσει την προσαύξηση (1η Μαΐου 1910).

Πολύ σύντομα, η χρήση των τευχιδίων κέρδισε παντού έδαφος και η δημοτικότητά τους έδωσε την ιδέα της εκτύπωσης διαφημίσεων επάνω τους, είτε στα εξώφυλλα, είτε στα περιθώρια των γραμματοσήμων, είτε ακόμα σε μία βινιέτα ανάμεσα στη μπάντα των γραμματοσήμων που περιείχονταν σε αυτά.

Στην αρχή, τα γραμματόσημα που περιλαμβάνονταν στα τευχίδια προέρχονταν από οριστικές σειρές. Αναμνηστικά εμφανίστηκαν πολύ αργότερα,

το 1952, με πρώτα τα “Πουλιά” της Φιλανδίας και τις σειρές με πρόσθετο τέλος της Γαλλίας (Ερυθρού Σταυρού, προσωπικότητες κτλ.).

Το ενδιαφέρον των φιλοτελιστών για τα τευχίδια έχει ποικίλους λόγους.

- Ενδιαφέρει του θεματικούς διότι βρίσκουν θεματικά μηνύματα τόσο στα εξώφυλλα όσο και στα γραμματόσημα που περιέχουν, ή ακόμα και στα περιθώρια των γραμματοσήμων τους.

- Ενδιαφέρει μία κατηγορία συλλεκτών που μαζεύουν μόνο τευχίδια, για τον πρόσθετο λόγο της μεγαλύτερης ασφάλειας που παρουσιάζουν. Πολλοί τα προτιμούν από τα τμήματα φύλλου γραμματοσήμων,

ότι τα πρώτα προστατεύουν απόλυτα το περιεχόμενό τους, τόσο στη γόμα όσο και από τα τσακίσματα.

- Ενδιαφέρει τους μελετητές – ερευνητές του γραμματοσήμου που προσπαθούν να ανακαλύψουν διαφορές (που συχνά υπάρχουν) μεταξύ μιας έκδοσης σε φύλλο και της αντίστοιχης σε τευχίδιο. Υπάρχει εξάλλου και η συνήθης διαφορά που τα ταχυδρομεία φροντίζουν να δημιουργούν, για ευνόητους λόγους, χρησιμοποιώντας στα τευχίδια γραμματόσημα είτε μερικώς χωρίς οδόντωση, ή με τελειώς διαφορετική οδόντωση (βλέπε ελληνικά τευχίδια με θέμα EUROPA κτλ.).

θεωρώντας

είχαν ένα απλό χάρτινο εξώφυλλο πάνω στο οποίο αναγραφόταν ο αριθμός των γραμματοσήμων, και η κλάση ή οι κλάσεις που περιείχαν, καθώς και η συνολική τιμή πώλησής τους. Με τον καιρό, και καθώς το ενδιαφέρον των φιλοτελιστών μεγάλωνε, τα ταχυδρομεία άρχισαν να τα εμπλουτίζουν με ποικίλες εικονογραφίες και κείμενα, άλλοτε προπαγανδιστικού περιεχομένου, άλλοτε απλά και μόνο για να προσελκύσουν το ενδιαφέρον των συλλεκτών με τις εντυπωσιακές θεματικές εικόνες τους.

Η πρακτική αυτή με τον καιρό εξαπλώθηκε τόσο, ώστε δεν υπάρχει σήμερα χώρα που τα ταχυδρομεία της να μη “σπεκουλάρουν” με τις εκδόσεις τευχιδίων. Στη χώρα μας, για παράδειγμα, η ετήσια σειρά EUROPA που συνήθως κυκλοφορεί και σε τευχίδιο, μόνο για ταχυδρομική χρήση δεν εκδίδεται. Τα μόνα ελληνικά τευχίδια που πράγματι προορίζονται στη διευκόλυνση των πωλητών γραμματοσήμων στα γκισέ, είναι αυτά που περιλαμβάνουν μεγάλο αριθμό γραμματοσήμων (συνήθως 100).

Στις χώρες της Ευρώπης, όπου η χρήση

Τρεις όψεις τευχιδίου της Ταϊβάν. Στην πρόσοψη εικονίζεται η σημαία και το κοινοβούλιο. Στο εσωτερικό των δύο εξωφύλλων υπάρχει πατριωτικό κείμενο, καθώς και λόγια και μουσική του εθνικού ύμνου. Τα 16 γραμματόσημα εικονίζουν τη σημαία της χώρας.

των τευχιδίων είναι πιο διαδεδομένη στο ευρύ κοινό, η κατανάλωσή τους μοιράζεται μεταξύ συλλεκτών και αλληλογράφων.

Για τους γνωστούς λόγους λοιπόν, τα απανταχού ταχυδρομεία συναγωνίζονται σε πρωτοτυπία και εντυπωσιασμό, εκδίδοντας τευχίδια σε μεγάλο ή μικρό σχήμα, μονοσέλιδα ή πολυσέλιδα. Το περιεχόμενό τους μπορεί να είναι αποκλειστικά γραμματόσημα ή να είναι εμπλουτισμένα

με ποικίλα κείμενα και πρόσθετες συμπληρωματικές εικονογραφίες σχετικές με τα εκδοτικά χαρακτηριστικά των γραμματοσήμων, πληροφορίες που αναφέρονται στο ιστορικό των θεμάτων που απεικονίζουν, κτλ.

Το ενδιαφέρον των φιλοτελιστών για τα τευχίδια δεν άρχισε αμέσως. Λίγοι Έλληνες, για παράδειγμα, έβαλαν στη συλλογή τους αυτό της περιόδου των συνταγματαρχών και ακόμα λιγότεροι το στοκάρισαν. Δεν υπήρχε εξάλλου τίποτα σε αυτό που να το κάνει ελκυστικό. Ένα άχρωμο εξώφυλλο με επαναλαμβανόμενα γραμματόσημα στο εσωτερικό του. Αλλά και η συλλεκτική του αξία, σαν αυτοτελούς φιλοτελικού αντικειμένου, δεν είχε ακόμα αναγνωριστεί. Επιπροσθέτως υπήρχε και το σχετικά υψηλό κόστος απόκτησής του. Γι' αυτό και αργότερα, όταν οι συλλέκτες τευχιδίων άρχισαν να πληθαίνουν, εκδόσεις αυτής της εποχής έγιναν περιζήτητες.

Για μας τους θεματικούς η αξία των τευχιδίων είναι σημαντική

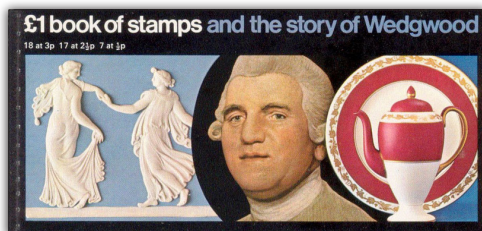
■ διότι φέρουν συχνά εικονογραφίες και κείμενα που μας δίνουν πρωτότυπες θεματικές πληροφορίες, τέτοιες που δεν υπάρχουν σε γραμματόσημα ή σε άλλο υλικό.

■ διότι βοηθούν στην καλύτερη αισθητική διαμόρφωση του φύλλου μας. Αν δηλαδή φέρουν μία εικονογράφηση που υπάρχει σε άλλου είδους ταχυδρομική έκδοση, έχουμε την επιλογή να συνθέσουμε το φύλλο μας είτε με το γραμματόσημο, ή με το τευχίδιο αν υπάρχει περισσότερος διαθέσιμος χώρος.

■ διότι συμβάλλουν στη ποικιλία του υλικού που παρουσιάζουμε στο εκθεσιακό μας φύλλο, ποικιλία που -όπως πολλές φορές υπογραμμίσαμε- είναι τελείως απαραίτητη.

Η τοποθέτηση ενός τευχιδίου πάνω στο φύλλο μας διέπεται από κάποιους κανόνες και περιορισμούς. Ο σημαντικότερος είναι ότι πρέπει να φαίνεται το περιεχόμενό του. Η ουσιαστική αξία ενός τευχιδίου βρίσκεται στα γραμματόσημα που περιλαμβάνει. Πρέπει επομένως να φαίνεται ότι υπάρχουν. Το εξώφυλλο από μόνο του δεν έχει καμία φιλοτελική αξία. Γι' αυτό και η έκθεσή του, αν του έχει αφαιρεθεί το περιεχόμενο, απαγορεύεται ρητά.

Όμως, πώς αποδεικνύεται ότι τα γραμματόσημα ενός εκτεθειμένου κλειστού τευχιδίου βρίσκονται στη θέση τους; Υπάρχουν δύο τρόποι, ανάλογα με το μήκος της μπάντας γραμ-

Πρόσψη και ένα από τα εσωτερικά φύλλα τευχιδίου με πλήρη επεξηγηματικά στοιχεία των εικόνων του εξωφύλλου.

ματοσήμων που περιέχονται σε αυτό. Αν είναι μακρύτερη από το μήκος του τευχιδίου, τότε το αναδιπλώνουμε, αφήνοντας να φανεί ένα ζεύγος από τα γραμματόσημά του, ή κάτι περισσότερο, αν η δομή του δεν το επιτρέπει. Αν πάλι η μπάνα των γραμματοσήμων είναι κοντύτερη από το εξώφυλλο, τότε καταφεύγουμε στη φωτοτυπία. Προσοχή όμως. Όταν το θέμα που μας ενδιαφέρει θεματικά βρίσκεται στο ένα ή και στα δύο εξώφυλλα – κάτι που είναι πιο συνηθισμένο – τότε εκθέτουμε το εξώφυλλο κλειστό ή ανοικτό ανάποδα, αντίστοιχα, και φωτοτυπούμε μέρος των γραμματοσήμων που περιέχει. Σε αντίθετη περίπτωση εκθέτουμε το τευχίδιο ανοικτό και παραθέτουμε φωτοτυπία του εξωφύλλου.

Όλα αυτά προσπαθώντας να μη χάσουμε την αρμονική ισορροπία της σελίδας μας και να μη χαλάσουμε την αισθητική της.

Υπάρχει όμως και μία ακόμα σημαντική λεπτομέρεια που οι εκθέτες πρέπει να προσέχουν. Εκθέτουμε το εσωτερικό (τα γραμματόσημα) ενός τευχιδίου όταν

- Τα γραμματόσημα που περιλαμβάνει βρίσκονται μόνο σε αυτό και πουθενά αλλού. Είναι γνωστές εκδόσεις γραμματοσήμων που κυκλοφορούν μόνο σε τευχίδια (π.χ. Σουηδίας κτλ.).

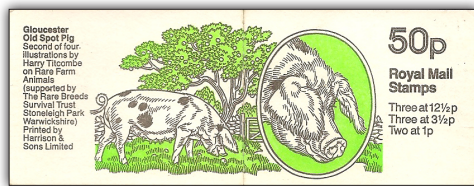
- Εκτός από τα γραμματόσημα, περιλαμβάνει και άλλα μηνύματα που στηρίζουν το

μύθο του θέματός μας, είτε στο περιθώριο, είτε σαν βινιέτα, είτε σε ξεχωριστή σελίδα.

Αν τα γραμματόσημα του τευχιδίου είναι ίδια με αυτά μιας οποιασδήποτε άλλης έκδοσης –όπως συνήθως-, τότε το τευχίδιο δεν πρέπει να εκτεθεί, εφόσον η παρουσία τόσων πολλών γραμματοσήμων σε επανάχάμενος πολύτιμος χώρος. Ένα και μόνο γραμματόσημο, είτε από το τευχίδιο, είτε από το φύλλο της κανονικής έκδοσης, θα ήταν υπέρ αρκετό.

Ο πλούτος και η ποικιλία θεματικών μηνυμάτων που τα τευχίδια μας προσφέρουν είναι μεγάλος και πολύτιμος, όπως και προηγουμένως αναφέραμε. Όταν ο θεματικός τα χρησιμοποιήσει με φειδώ και με σωστό τρόπο, δείχνει τη γνώση του. Αν μάλιστα φροντίσει και να τα υποτιτλίσει με φιλοτελικές πληροφορίες όπως:

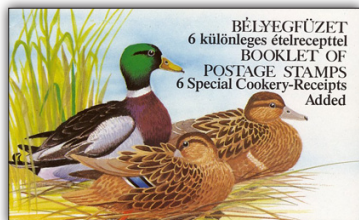
- αριθμό του τιράζ,
- ημερομηνία έκδοσης,
- διαφορές των γραμματοσήμων από την αντίστοιχη κανονική σειρά (αν υπάρχουν) κτλ., τότε η εντύπωση θα είναι ακόμα καλύτερη και η κρίση των κριτών πολύ πιο ευνοϊκή.

Τα τευχίδια του Ην. Βασιλείου είναι γνωστά για την μεγάλη θεματική τους ποικιλία.

Περίφημα για την ποικιλία τους είναι και τα τευχίδια της Σουηδίας, με γραμματόσημα που συχνά συναντώνται μόνο σε αυτά.

Ουγγρικό τευχίδιο. Στο εσωτερικό του (μέσον) συνταγές του τύπου “πάπια με πορτοκάλι” κτλ. Δεξιά, βρετανικό τευχίδιο.

Τευχίδια γραμματοσήμων ιδιωτικά

Εκτός από τα επίσημα τευχίδια υπάρχουν και τα ιδιωτικά. Κατασκευάζονται κυρίως από τους οργανωτές φιλοτελικών εκθέσεων.

Οι δύο όψεις ιδιωτικού τευχιδίου της γερμανικής έκθεσης θεματικού φιλοτελισμού "MOTIVA '60". Ονομαστική αξία γραμματοσήμων 1.80 DM. Τιμή πώλησης 3.00 DM.

Η πρακτική της κατασκευής τους εύκολη και απλή. Με την ευκαιρία μίας έκθεσης, παράγονται στο τυπογραφείο και εκτυπώνονται τα εξώφυλλα με τα σχετικά κείμενα ή/και την εικονογράφηση. Ταυτόχρονα, οι οργανωτές κόβουν λουρίδες των τριών, τεσσάρων ή και περισσότερων γραμματοσήμων από φύλλα σειρών που κυκλοφορούν, και τα τοποθετούν στα τευχίδια, είτε με συρραφή, είτε κολλώντας το λευκό περιθώριο της λουρίδας επάνω στο εσωτερικό του εξωφύλλου (εικ.).

Ο σκοπός της κατασκευής αυτών των τευχιδίων είναι διττός. Πρώτον, πωλούνται στους επισκέπτες της έκθεσης ακριβότερα από την αξία των γραμματοσήμων που περιέχουν, προσπορίζοντας έσοδα στην οργανωτική επιτροπή, και δεύτερον, δημιουργείται με αυτό το τρόπο ένα αναμνηστικό συλλεκτικό αντικείμενο που διαφημίζει την έκθεση.

Είναι ευνόητο ότι τα ιδιωτικά τευχίδια γραμματοσήμων θεωρούνται -και είναι- κατασκευάσματα, στη δημιουργία των οποίων τα ταχυδρομεία δεν έχουν καμία συμμετοχή. Ως εκ τούτου, δεν έχουν θέση στο έκθεμά μας.

Τευχίδια με διαφημίσεις στις δύο εξωτερικές όψεις

Εκτός από τα τευχίδια που τα ταχυδρομεία όλου του κόσμου εκδίδουν για ταχυδρομικούς και φιλοτελικούς σκοπούς, υπάρχει και μία κατηγορία τευχιδίων που εκδίδονται μετά από παραγγελία ιδιωτών, για διαφημιστικούς σκοπούς. Αυτά κατασκευάζονται με φροντίδα των ταχυδρομείων, στα κρατικά τυπογραφεία, αφού έχει δοθεί με ευθύνη του διαφημιζόμενου η μακέτα με την εικονογράφηση και τα κείμενα των εξωφύλλων και έχει προπληρωθεί ή διακανονιστεί η συνολική αξία της ποσότητας που έχει παραγγελθεί.

Τα τευχίδια αυτά πωλούνται στο κοινό συνήθως φθηνότερα από την συνολική ονομαστική αξία των γραμματοσήμων που περιέχουν, με τον προφανή σκοπό να γίνουν πιο ελκυστικά στον αγοραστή και να επιτευχθεί πιο αποτελεσματικά ο διαφημιστικός σκοπός τους. Η οικονομική διαφορά που προκύπτει καλύπτεται από τον διαφημιζόμενο.

Είναι ευνόητο ότι τα τευχίδια με διαφημίσεις ανήκουν στην κατηγορία του απολύτως κατάλληλου υλικού για θεματική χρήση. Η νομιμοποίησή τους πηγάζει από το γεγονός ότι κατασκευάστηκαν με ευθύνη των ίδιων των ταχυδρομείων. Είναι όχι απλώς κατάλληλα, αλλά και πολύτιμα, αν λάβουμε υπόψη μας το μεγάλο πλούτο θεμάτων που υποστηρίζουν, καθώς οι διαφημιζόμενοι ανήκουν σε μία ατέλειωτη ποικιλία επαγγελμάτων, επιχειρήσεων, ιδρυμάτων κτλ.

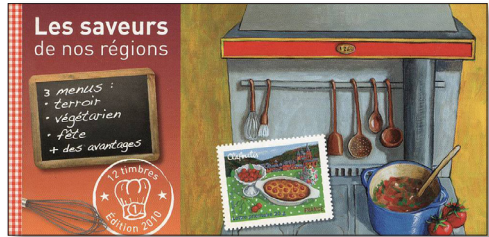
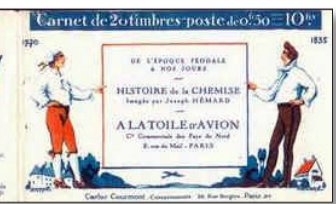
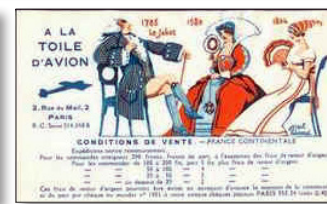
Ας σημειωθεί ότι οι διαφημίσεις των τευχιδίων δεν περιορίζονται στις δύο εξωτερικές όψεις των εξωφύλλων. Υπάρχουν συνήθως και στις δύο εσωτερικές, συχνά με διαφορετικά μηνύματα.

Παραδείγματα διαφημιστικών τευχιδίων. Το πρώτο διαφημίζει μάρκα ποδηλάτων στο εξώφυλλο, με λευκό το περιθώριο των γραμματοσήμων. Το δεύτερο διαφημίζει μοτοσυκλέτες και στα περιθώρια διαφημίζεται το σαπούνι Gibbs.

Τευχίδιο με απεικόνιση του πορτρέτου του Γάλλου εθνικού ήρωα Γκι Μοκέ (το όνομά του φέρει και ένας σταθμός του παρισινού μετρό). Δεξιά, ένα άλλο με τίτλο "Η Γαλλία που ζούμε", με απεικονίσεις πλήθους αντακτιμένων

Μερικά ακόμη παραδείγματα γαλλικών διαφημιστικών τευχιδίων με διαφημίσεις στις εξωτερικές όψεις: 1. Ραδιόφωνο, γραμμόφωνο, χορός, ενδυμασίες, κτλ. 2. Τεχνητό μετάξι. 3. Κρασί (εσωτερική όψη). 4. Ιστορία των υποκαμπίων, 5. Τροφές διαίτης. 6. Θεραπεία της αναιμίας. 7. "Η Μασσαλιώτιδα", έγγλυφο από την Αψίδα του Θριάμβου του Παρισιού, 8. Ποντικοφάρμακο-κατασαρκοτόνο, 9. "Ο βασιλιάς των ωρολογίων", 10. "Γιορτές και παραδόσεις", 11. "Οι γυσεις των περιοχών μας".

Τευχίδια με διαφημίσεις στο εσωτερικό τους

Εκτός από τον τεράστιο πλούτο θεματικών πληροφοριών που μας προσφέρουν τα εξώφυλλα των διαφημιστικών τευχιδίων, μεγάλη είναι και η συμβολή στη θεματική πληροφορία των διαφημίσεων που συναντάμε τόσο στα περιθώρια των εσωτερικών φύλλων τους, όσο και σε βινιέτες συνδεδεμένες (se-tenant) στα γραμματόσημα που περιλαμβάνουν.

Η παρουσίαση αυτών των διαφημιστικών μηνυμάτων στα θεματικά εκθέματα είναι απόλυτα αποδεκτή, εφόσον τα τευχίδια έχουν παραχθεί εξ ολοκλήρου από τα ταχυδρομεία, χωρίς καμία ιδιωτική συμμετοχή.

Είναι ευνόητο ότι τόσο τα περιθώρια όσο και οι βινιέτες με τα μηνύματα πρέπει να βρίσκονται πάντα συντροφευμένα από το γραμματόσημο, μέσω του οποίου –και μόνο– αποκτούν ταχυδρομική/φιλοτελική υπόσταση.

Συνεχίζεται

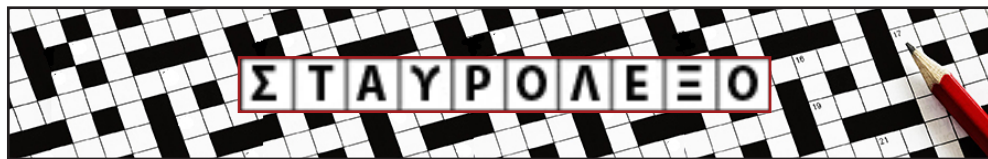
Μερικές από τις εκδόσεις γαλλικών γραμματοσήμων σε τευχίδια με παραδείγματα διαφημιστικών μηνυμάτων στα περιθώρια.

Τα γερμανικά διαφημιστικά τευχίδια της περιόδου των γραμματοσήμων τύπου Germania δεν έφεραν διαφημίσεις στο εξώφυλλο. Η διαφημιστική βινιέτα βρισκόταν στην επάνω αριστερά θέση κάθε εσωτερικού φύλλου. Στα παραδείγματα διαφημίζονται φωτογραφικό χαρτί, μέλι μελισσών, κατάστημα γραμματοσήμων, μελάνι Pelican και αυτοκίνητα.

Διαφημίσεις στο εσωτερικό τευχιδίων Μεγάλης Βρετανίας και Νοτίου Αφρικής. Εκτός από διαφημίσεις ιδιωτών, συχνή είναι και η παρουσία κρατικών προπαγανδιστικών μηνυμάτων, είτε για την προώθηση της πώλησης λαχείων, είτε για θέματα αποταμίευσης κτλ.

Τις ρίζες του σταυρολέξου πρέπει να τις αναζητήσουμε πολλούς αιώνες πριν. Το πρώτο πλέγμα λέξεων βρέθηκε σε ιερογλυφική γραφή, στον τάφο του Φαραώ Ραμσή IV και χρονολογείται από το 1.000 π.Χ.

Πολύ αργότερα απλά σταυρόλεξα βρέθηκαν επίσης σε πήλινες πινακίδες στην Πομπηία. Από τότε τα ίχνη χάνονται. Μετά από πολλούς αιώνες, το 1800, απλά σταυρόλεξα με ένα μικρό αριθμό τεμνόμενων ελληνικών λέξεων, βρίσκουμε σε πολλά κράτη της Ευρώπης καθώς και σε παιδικά βιβλία διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας.

Το πρώτο σύγχρονο σταυρόλεξο εμφανίστηκε στις 14 Σεπτεμβρίου 1890, στην ιταλική εφημερίδα Giuseppe Airoid, με τίτλο «Για να περάσει η ώρα». Είναι ένα σταυρόλεξο μικρών διαστάσεων, 4Χ4, χωρίς μαύρα τετράγωνα.

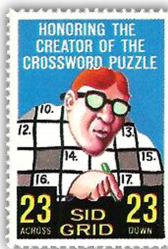
Παρ' όλα αυτά, αυτό δεν θεωρήθηκε ως το πρώτο σταυρόλεξο στον κόσμο. Τον τίτλο πήρε ένα σταυρόλεξο που κατασκεύασε ο Arthur Wynne, δημοσιογράφος από το Λίβερπουλ της Αγγλίας, το οποίο δημοσίευσε στις 21 Δεκεμβρίου 1913 στην Αμερικανική εφημερίδα «Κόσμος της Νέας Υόρκης» (βλέπε διπλανό γραμματόσημο).

Την δεκαετία του 1920, η τρέλα του σταυρόλεξου εξαπλώθηκε σε Αμερική και Ευρώπη. Το πρώτο σταυρόλεξο στην Ευρώπη δημοσιεύτηκε το 1923 στην Αγγλική εφημερίδα *Sunday Express*. Τα επόμενα χρόνια πάμπολλες Ευρωπαϊκές εφημερίδες και περιοδικά δημοσίευσαν σταυρόλεξα και πνευματικά παιχνίδια.

Το 1925 εμφανίσθηκαν και οι πρώτοι επικριτές των σταυρολέξων. Ήταν οι Άγγλοι εργοδότες, οι οποίοι θεώρησαν το σταυρόλεξο αντιπαραγωγικό, επειδή οι εργάτες την ώρα της δουλειάς έλυναν σταυρόλεξα. Γι' αυτό και ζήτησαν από την κυβέρνηση την απαγόρευση της δημοσίευσης σταυρολέξων σε εφημερίδες και περιοδικά.

Σήμερα πολλά εκατομμύρια άνθρωποι ασχολούνται με την λύση σταυρολέξων. Εκτός από τη μόρφωση και την ψυχαγωγία που μας προσφέρει, βοηθάει και στην υγεία.

Σύμφωνα με πολύχρονη μελέτη στο Ιατρικό Κολέγιο Albert Einstein της Ν. Υόρκης, οι ερευνητές μας διαβεβαιώνουν ότι το σταυρόλεξο βοηθάει στην καλή υγεία. Οι ηλικιωμένοι που λύνουν σταυρόλεξα μειώνουν τον κίνδυνο άνοιας κατά τα δύο τρίτα. Εμπρός λοιπόν!

Newspaperman Arthur Wynne created the first crossword puzzle. It appeared in the *New York World* on Sunday, December 21, 1913. Clue 2-3: What bargain hunters enjoy.

CELEBRATE THE CENTURY - 1910s

Κείμενο στη γόμα: Ο δημοσιογράφος Άρθουρ Γουίνι δημιούργησε το πρώτο σταυρόλεξο. Παρουσιάστηκε στο *New York World* στις 21.12. 1913.

Μη επανδρωμένα αεροχήματα

Μη επανδρωμένα αεροχήματα ή ντρώ- οχνηματα, ονομάζονται τα κάθε είδους ιπτάμενα οχήματα που δεν έχουν χειριστή στην άτρακτό τους, αλλά πραγματοποιούν πτήσεις είτε αυτόνομα, είτε μέσω τηλεκατεύθυνσης. Για την περιγραφή αυτών των οχημάτων έχουν δοθεί κατά καιρούς διάφορες ονομασίες, ανάλογα με τα χαρακτηριστικά τους. Ο όρος UAV (unmanned aerial vehicle) περιγράφει μόνο το αεροσκάφος χωρίς χειριστή. Ο όρος UAS (unmanned aerial system) περιλαμβάνει όλες τις συσκευές, το προσωπικό και τις διαδικασίες οι οποίες χρησιμοποιούνται προκειμένου το μη επανδρωμένο αεροσκάφος να θεωρείται ως ολοκληρωμένο σύστημα. Τέλος, ο όρος RPAS (remotely piloted aircraft system) καθιερώθηκε σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και με την ανάγκη όλες οι πτήσεις μη επανδρωμένων αεροσκαφών να έχουν τουλάχιστον έναν επιβλέποντα πιλότο στο έδαφος.

Τα μη επανδρωμένα ιπτάμενα οχήματα συνήθως έχουν τη μορφή μικρού αεροπλάνου ή ελικοπτερου με έναν ή περισσότερους κινητήρες και έλικες συντονισμένους για πλήρως ελεγχόμενη πτήση από ειδικό πρόγραμμα ή χειριστήριο εδάφους.

Η πρώτη καταγεγραμμένη χρήση μη επανδρωμένου ιπτάμενου οχήματος (UAV) ήταν για πολεμικό σκοπό: να βομβαρδίσει της πόλη της Βενετίας. Όταν κατά τον

πρώτο Ιταλικό Πόλεμο της Ανεξαρτησίας από τον αυστριακό ζυγό η Βενετία εξεγέρθηκε, οι αυστριακές δυνάμεις την πολιορκήσαν και, στη συνέχεια, επιτέθηκαν στην πόλη με μη επανδρωμένα αερόστατα γεμάτα με εκρηκτικά. Μερικά από αυτά πέτυχαν τους στόχους τους. Άλλα όμως έπεσαν στις γραμμές των ίδιων των Αυστριακών. Γι' αυτό και αυτή η πρακτική είχε περιορισμένη χρήση.

Κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου αναπτύχθηκαν πολλά εκκεντρικά όπλα σε όλες τις πλευρές της σύγκρουσης. Ένα από αυτά ήταν το αεροσκάφος χωρίς πιλότο που λειτουργούσε με τον έλεγχο των επαναστατικών τεχνικών ασυρμάτου του Άγγλου μηχανικού Archibald Low.

Η επινόηση του Low ονομάστηκε Ruston Proctor Aerial Target, ήταν το πρώτο μη επανδρωμένο αεροσκάφος, δημιουργήθηκε 16 χρόνια μετά την πτήση των αδελφών Ράιτ, και αντιπροσώπευε την αιχμή της τεχνολογίας drone το 1916, δίνοντας στο δημιουργό του το πατρικό «ο πατέρας των συστημάτων ραδιοκαθοδήγησης». Καθώς αυτό το drone εξελίχθηκε περαιτέρω, χρησιμοποιήθηκε σε χτυπήματα εμβολισμού, τύπου καμικάζι εναντίον των Ζέπελιν.

Περαιτέρω έρευνα των UAV οδήγησε στη δημιουργία του Αυτόματου Αεροπλάνου Hewitt-Sperry, γνωστού και ως «Ιπτάμε-

Τουρκικά Μαϊρακτάρ

Το ντρώου παρατηρεί από ψηλά.

νη Βόμβα» ή «Εναέρια Τορπίλη». Το 1917 πήγε από τη Βρετανία στις ΗΠΑ, όπου αναβαθμίστηκε και πήρε το όνομα Kettering Bug. Αν και θεωρήθηκε ως εξαιρετικά επιτυχημένο, ο πόλεμος τελείωσε πριν μπορέσει να χρησιμοποιηθεί.

Στη συνέχεια, τα drones εξελίχθηκαν μέσω στρατιωτικών εφαρμογών. Μόλις το 2006 η Αμερικανική Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Αεροπορίας (FAA) εξέδωσε την πρώτη εμπορική άδεια για drone.

Η τεχνολογία των drones υπήρχε από πολύ καιρό, αλλά μόλις πρόσφατα ήρθε στο φως και συγκέντρωσε το ενδιαφέρον του κοινού.

Τα μη επανδρωμένα αεροσκάφη χωρίζονται σε δύο βασικές κατηγορίες:

1. Με σταθερές πτέρυγες, όπως τα αεροπλάνα
2. Με έλικες, όπως τα ελικόπτερα.

Για τον προσδιορισμό του αριθμού των κινητήρων ή ελίκων χρησιμοποιείται ο όρος multicopter ή multirotor. Έτσι τα ελικόπτερα διαχωρίζονται σε quadcopters (με 4 έλικες), hexacopters, octacopters κλπ.

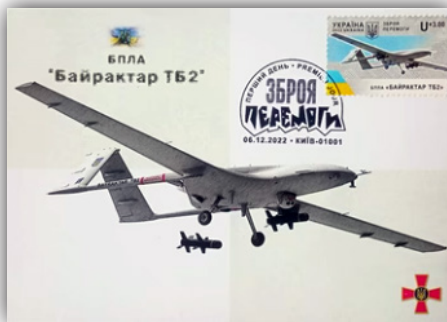
Σήμερα, τα drones χρησιμοποιούνται τόσο για πολεμι-

κούς σκοπούς (αναγνωριστικούς, κατασκοπευτικούς ή και για μεταφορά βομβών), όσο και για ερασιτεχνικούς, ψυχαγωγικούς και ερευνητικούς σκοπούς (αεροφωτογράφιση, βιντεοσκόπηση κ.λπ.). Αυτές οι ψυχαγωγικές δραστηριότητες ήταν περιζήτητες για πολλούς ανθρώπους, κυρίως λόγω των ποιοτικών εικόνων από τις καλύτερες κάμερες και τις ορθές γωνίες του αέρα.

Ωστόσο λίγοι άνθρωποι γνωρίζουν για τις βιομηχανικές και άλλες χρήσεις των drones. Μεταξύ άλλων, βοηθούν τις κυβερνήσεις στη διαχείριση καταστροφών, στην επιτήρηση ζημιών και την καταπολέμηση των πυρκαγιών, ενώ το κοινό τα χρησιμοποιεί για να γονιμοποιήσει τις καλλιέργειές του και να ερευνά κατασκευαστικά έργα και αγωγούς.

Στις μελλοντικές εφαρμογές των drones περιλαμβάνονται εναέριες μεταφορές φαρμάκων, βιολογικών υλικών για ιατρικές εξετάσεις, τροφίμων από και προς δύσβατες περιοχές και πολλά, πολλά άλλα.

Λ. Τ.

Η παρουσία των Μπαϊράκτάρ είναι συχνή σε γραμματόσημα

Ντροουνς στρατιωτικής χρήσης

Μερικοί συγγραφείς του 19ου αιώνα απέδωσαν την εφεύρεση της αιώρας στον **Αθηναίο πολιτικό Αλκιβιάδη (404 π.Χ.)**. Μεταξύ αυτών και ο Πλούταρχος, ο οποίος έγραψε ότι ο Αλκιβιάδης είχε το κρεβάτι του στην τριήρη, κρεμασμένο από σχοινιά, χωρίς να δίνει άλλες λεπτομέρειες. Άλλοι αρχαίοι συγγραφείς αναφέρουν επίσης τη χρήση κρεμαστών κρεβατιών για τη βελτίωση του ύπνου ή της υγείας, χωρίς και αυτοί να δίνουν λεπτομέρειες για τον τρόπο ανάρτησής τους.

Σε ένα Παλαιό Εξάτευχο του 11ου αιώνα εικονίζεται ο βιβλικός Ιωσήφ ξαπλωμένος στο «δεύτερο άρμα» του Φαραώ, επάνω σε έναν απλό τύπο αιώρας που ήταν αναρτημένη σε δύο γάντζους, συνδεδεμένους σε δύο απέναντι στύλους.

Σε μια άλλη μεσαιωνική αγγλική πηγή του 1330, επανεμφανίζεται η αιώρα εξελιγμένη σε κανονικό κρεμαστό κρεβάτι, όπως περίπου τη συναντάμε αργότερα ως «ναυτική αιώρα». Το ύφασμά της είναι καμβάς, και όχι δίχτυ που συνάντησαν αργότερα οι Ισπανοί στον Νέο Κόσμο.

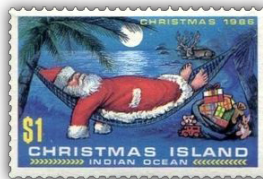
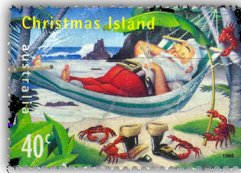
Ενδιαφέρον έχει ότι στην πρώτη επίσημη αναφορά της αιώρας στο Αγγλικό Βασιλικό Ναυτικό του 1597, αναφέρονται ως «κρεμαστές καμπίνες ή κρεβάτια».

Γύρω στο 1590, η αιώρα υιοθετήθηκε

για χρήση σε ιστιοφόρα πλοία. Το Αγγλικό Βασιλικό Ναυτικό την υιοθέτησε επίσημα το 1597, όταν παρήγγειλε υλικά για τριακόσια «κρεβάτια ή κρεμαστές καμπίνες». Στο πλοίο χρησιμοποιούσαν τακτικά αιώρες για ναυτικούς που κοιμόντουσαν στα καταστρώματα των πολεμικών πλοίων, όπου ο περιορισμένος χώρος εμπόδιζε την εγκατάσταση μόνιμων κουκετών. Καθώς μια κρεμαστή αιώρα κινείται σε συμφωνία με την κίνηση του σκάφους, ο επιβάτης δεν κινδυνεύει να πεταχτεί στο κατάστρωμα κατά τη διάρκεια θαλασσοταραχής. Ομοίως, μια αιώρα παρέχει πιο άνετο ύπνο από μια κουκέτα, καθώς ο χρήστης της παραμένει πάντα καλά ισορροπημένος, ανεξάρτητα από την κίνηση του σκάφους. Πριν από την υιοθέτηση των ναυτικών αιωρών, οι ναυτικοί συχνά τραυματιζόνταν ή ακόμη και σκοτώνονταν πέφτοντας από κουκέτες.

Αναφέρεται ότι πολλοί ναυτικοί συνήθισαν τόσο πολύ με αυτόν τον τρόπο ύπνου ώστε ζήτησαν άδεια και μετέφεραν τις αιώρες τους στην ξηρά.

Η ναυτική χρήση των αιωρών συνεχίστηκε μέχρι τον 20ο αιώνα. Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, τα στρατεύματα χρησιμοποιούσαν μερικές φορές αιώρες τόσο στο ναυτικό όσο και στο πεζικό, προ-

κειμένου να αυξηθεί ο διαθέσιμος χώρος και η δυνατότητα μεταφοράς περισσότερων στρατιωτών.

Στο Μεξικό, οι αιώρες κατασκευάζονται σε χωριά που περιβάλλουν την πρωτεύουσα Μέριδα του Γιουκατάν, και πωλούνται τόσο τοπικά όσο και σε όλο τον κόσμο. Δεν ήταν μέρος του πολιτισμού των Μάγια της κλασικής εποχής. Λέγεται ότι έφτασαν στο Γιουκατάν από την Καραϊβική, περίπου δύο αιώνες πριν από την ισπανική κατάκτηση.

Εκτός από τον φλοιό και το σιζάλ, οι αιώρες κατασκευάζονται από διάφορα υλικά, συμπεριλαμβανομένων των φύλλων φοίνικα. Η ποιότητα των εγγενών και σύγχρονων αιωρών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την ποιότητα του υλικού, του νήματος και του αριθμού των νημάτων που χρησιμοποιούνται.

Οι αιώρες των Μάγια κατασκευάζονταν σε αργαλειό και υφαίνονταν στο χέρι από άνδρες, γυναίκες και παιδιά. Είναι τόσο συμβολικά και πολιτιστικά συνδεμένες με τους Yucatecans, ώστε ακόμη και τα πιο ταπεινά σπίτια έχουν γάντζους από αιώρα στους τοίχους.

Το Ελ Σαλβαδόρ είναι μεγάλος παραγωγός και εξαγωγέας αιωρών. Η κοιλάδα στην οποία βρίσκεται η πόλη του Σαν Σαλβαδόρ ονομάζεται «Η κοιλάδα των αιωρών» επειδή οι ιθαγενείς της Αμερικής χρησιμοποιούσαν αιώρες για να αντιμετωπίζουν τους συνεχείς σεισμούς. Αποτελούν μεγάλο μέρος της κουλτούρας του Σαλβαδόρ και χρησιμοποιούνται συχνά για τον απογευματινό ύπνο. Αιώρες αιωρούνται από τις πόρτες, τα σαλόνια, τις βεράντες, τις εξωτερικές αυλές και από τα δέντρα, στα σπίτια όλων των κοινωνικών τάξεων του Σαλβαδόρ, από το πιο ταπεινό αγροτικό σπίτι μέχρι τις πιο διάσημες αλυσίδες ξενοδοχείων της πόλης.

Στη Βενεζουέλα ολόκληρα χωριά μεγάλωσαν τις οικογένειές τους σε αιώρες. Κατά το πρώτο μέρος του 20ου αιώνα, πολλοί

επιστήμονες, τυχωδιώκτες, γεωλόγοι και άλλοι μη γηγενείς επισκέπτες στις ζούγκλες της Κεντρικής και Νότιας Αμερικής υιοθέτησαν σύντομα το σχέδιο της αιώρας της Βενεζουέλας, διότι παρείχε προστασία από σκορπιούς και δηλητηριώδη φίδια.

Τα πάνελ της αιώρας της Βενεζουέλας ήταν πάντα κατασκευασμένα από αναπνεύσιμο πορώδες υλικό, απαραίτητο για την πρόληψη της εμφάνισης λοιμώξεων από μυκητιάσεις που προκαλούνται από

τη συνεχή βροχή και την υψηλή υγρασία. Τελικά προστέθηκε λεπτό υφαντό δίχτυ για να παρέχει πιο ολοκληρωμένη προστασία από τα κουνούπια, τις μύγες και τα έρποντα έντομα, ειδικά σε περιοχές που είναι διαβόητες για την ελονοσία ή τις προσβολές από σκουλήκια.

Είναι τόσο έντονη η παρουσία της αιώρας στην κουλτούρα των χωρών της Λατινικής Αμερικής, ώστε δεν είναι τυχαίο ότι ακόμα και οι πιο γνωστοί συγγραφείς τους αναφέρονται συχνά σε αυτήν περιγράφοντας την καθημερινότητα στα κείμενά τους.

Ο Κολομβιανός Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες στο έργο του «Ο Συνταγματάρχης δεν έχει κανέναν να του γράψει» (1961) περιγράφοντας την καθημερινότητα κάνει πολλές αναφορές σε αιώρες: «Ο συνταγματάρχης ασχολήθηκε με τον πετεινό, παρόλο που θα προτιμούσε την Πέμπτη να μείνει ξαπλωμένος στην αιώρα». «Πριν πλαγιάσει, έδεσε τον πετεινό στο πόδι του κρεβατιού, κλείδωσε το σπίτι και ψέκασε με εντομοκτόνο την κρεβατοκάμαρα. Ύστερα έβαλε την λάμπα στο πάτωμα, κρέμασε την αιώρα του και πλάγιασε να διαβάσει τις εφημερίδες».

Ο Τέννεση Γουίλιαμς επίσης, στο γνωστό θεατρικό έργο του «Η νύχτα της Ιγουάνα» έχει για πρωταγωνίστρια μια μεξικάνικη αιώρα Mayan.

Ένας από τους πολλούς Ιταλούς που διέπρεψαν στο αμερικανικό μουσικό στερέωμα και συνέβαλαν στην καταξίωση της αμερικανικής μουσικής, ιδιαίτερα της κινηματογραφικής, ήταν και ο συνθέτης, ενορχηστρωτής, μαέστρος και πρώην τρομπιτίστας Ένιο Μορικόνε (1928-2020). Αυτός ο γεννημένος στη Ρώμη, πολύπλευρος και παραγωγικός μουσικός, επένδυσε μουσικά περισσότερες από 500 ταινίες (60 από τις οποίες βραβεύτηκαν) και τηλεοπτικές σειρές, αλλά και συνέθεσε πολλά σύγχρονα έργα κλασικής μουσικής που ξεπερνούν τα 100 σε αριθμό. Ιδιαίτερα στην κινηματογραφική μουσική, θεωρείται ως ένας από τους πιο παραγωγικούς και με επιρροή συνθέτες όλων των εποχών.

Άρχισε να συνθέτει έργα κλασικής μουσικής από τα 18 του, ενώ στο τέλος της δεκαετίας του 1950 εργάστηκε ως επιτυχημένος ενορχηστρωτής στα στούντιο της RCA, όπου ενορχήστρωσε πάνω από 500 τραγούδια και συνεργάστηκε με μουσικούς όπως οι Πωλ Άνκα, Τσέτ Μπέικερ και η Μίνα. Η παγκόσμια φήμη του εδραιώθηκε την περίοδο 1960-75, συνθέτοντας μουσική για ιταλικά γουέστερν και συνεργαζόμενες με σκηνοθέτες όπως ο Σέρτζιο Λεόνε, Ντούσιο Τέσαρι και Σέρτζιο Κορμπούτσι. Πολλές από αυτές τις ταινίες έχουν μείνει στη μνήμη των παλαιότερων από εμάς, τόσο για την περιπετειώδη πλοκή τους, όσο και για την εντυπωσιακή μουσική του Μορικόνε, που αποτελούσε κυρίαρχο στοιχείο τους. Ποιος αλήθεια δε θυμάται τις ταινίες *Για Μια Χούφτα Δολάρια*, *Μονομαχία Στο Ελ Πάσο* και *Ο Καλός και ο Ασχημός*;

Κατά τη διάρκεια των δεκαετιών του 1960 και 1970, ο Μορικόνε συνέθεσε μουσική για πολλά είδη ταινιών, από κωμωδίες μέχρι

δράματα, θρίλερ και ιστορικές ταινίες, με τη μουσική του να γίνεται από μόνη της εμπορική επιτυχία με τις φωνές της Τζόαν Μπαζ και άλλων. Το 1978 έγραψε και το επίσημο τραγούδι για το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου.

Από το τέλος της δεκαετίας του 1970, ο Μορικόνε διακρίθηκε στο Χόλιγουντ, συνθέτοντας μουσική για Αμερικανούς σκηνοθέτες, όπως ο Τζον Κάρπεντερ, Μπράιαν ντε Πάλμα, Μπάρι Λέβινσον, Μάικ Νίκολς και Όλιβερ Στόουν, και κέρδισε Όσκαρ για τις ταινίες *The Mission* (Αποστολή), *The Incorruptibles* (Οι Αδιάφθοροι), *Cinema Paradiso* και *Bugsy*. Ο Μορικόνε συνεργάστηκε επίσης με τον Ιταλό σκηνοθέτη Τζουζέπε Τορνατόρε. Στον 21ο αιώνα, η μουσική του ξαναχρησιμοποιήθηκε στην τηλεόραση και σε ταινίες όπως αυτές του Κουέντιν Ταρντίντο: *Kill Bill* (2003), *Death Proof* (2007), *Αδοξοί Μπάσταρδοι* (2009) και *Django: Ο Τιμωρός* (2012).

Το 2007 ο Μορικόνε παρέλαβε το τιμητικό Όσκαρ «για την μαγευτική και πολυπρόσωπη συνεισφορά του στην τέχνη της μουσικής για ταινίες». Είχε προταθεί για άλλα πέντε Όσκαρ την περίοδο 1979-2001. Τιμήθηκε επίσης το 2016 με το Όσκαρ Καλύτερης Πρωτότυπης Μουσικής για τη μουσική της ταινίας *Μισητοί*, ενώ έχει επίσης κερδίσει τρία βραβεία Γκράμι, τρεις Χρυσές Σφαίρες, δύο Βραβεία Ευρωπαϊκού Κινηματογράφου, ένα τιμητικό Χρυσό Λέοντα και ένα Πολικό Μουσικό Βραβείο από την Βασιλική Ακαδημία Μουσικής της Σουηδίας.

Απεβίωσε στις 6 Ιουλίου του 2020, σε ηλικία 91 ετών, σε νοσοκομείο της Ιταλίας, όπου είχε βρεθεί μετά από πτώση που του προκάλεσε κάταγμα στο ισχίο.

Π. Λ.

Αχ! Αυτό το πλάνο...

ΝΕΡΟ ΚΑΙ ΖΩΗ Antoine Orani (Γαλλία)

Εισαγωγή

1. Ο πλανήτης Γη και τα νερά του

1.1. Η ιστορία μιας σταγόνας νερού

2. Το νερό και ο άνθρωπος

2.1. Ακολουθώντας το ρεύμα: Από την πηγή στον ωκεανό

2.2. Η αναζήτηση και εφοδιασμός με νερό

2.3. Διανομή του νερού

3. Το νερό, μια ζωτική ανάγκη

3.1. Νερό, διατροφική ανθρώπινη ανάγκη

3.2. Ιαματικές πηγές, πηγή υγείας

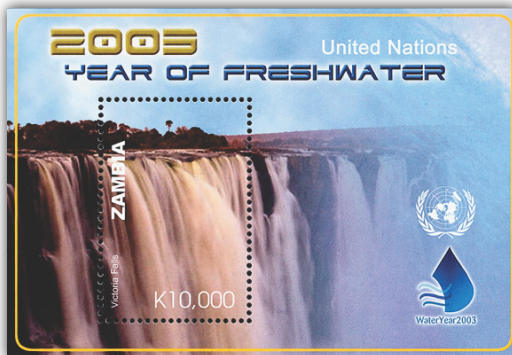
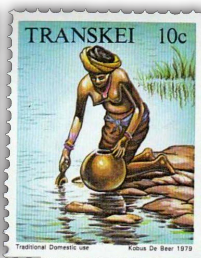
3.3. Το νερό στην καθημερινή ζωή

3.4. Όταν τα φυτά και ζώα διψούν

4. Νερό, φυσικός πόρος που χρειάζεται προστασία

4.1. Διατήρηση της ποιότητας

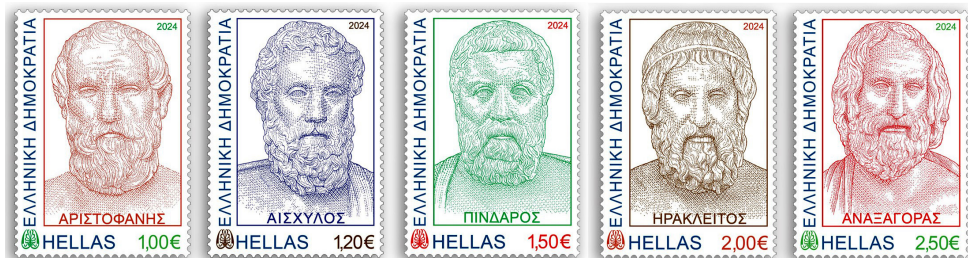
4.1. Ας προστατέψουμε την κληρονομιά μας

ΟΙ ΝΕΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

α) ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΑ

ΕΛΛΑΔΑΣ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΑΘΗΝΑΙ 17.01.2024

- Στις 17 Ιανουαρίου 2024 κυκλοφόρησε η 1η Αναμνηστική Σειρά Γραμματοσήμων με τίτλο **"Αρχαία Ελληνική Γραμματεία - Μέρος Β"**, αποτελούμενη από 5 κλάσεις συνολικής ονομαστικής αξίας € 8,20, σε 500.000 πλήρες σειρές σε φύλλα των 25 και σε δεσμίδες των 100 τεμαχίων (21 τετράδες) που θα φέρουν διάτρηση μόνο στη μία πλευρά. Επιπλέον κυκλοφόρησαν 5.000 αριθμημένα φυλλαράκια, 3.200 ΦΠΗΚ προς € 15.00 το τεμάχιο και 750 σετ καρτών μάξιμουμ προς € 15 το σετ.

- Στις 21 Φεβρουαρίου 2024 κυκλοφόρησε 2η Αναμνηστική Σειρά σειρά με τίτλο **"100**

Χρόνια Φιλοτέλεια", αποτελούμενη από 1 φεγιά που περιλαμβάνει 1 γραμματόσημο ονομαστικής αξίας € 5.00, σε 30.000 τεμάχια. Κυκλοφόρησαν επίσης 3.000 ΦΠΗΚ προς € 9.00 το τεμάχιο, και 300 πακέτα σειράς προς € 19 έκαστο.

β) ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΕΣ ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ

• Με αφορμή την κυκλοφορία μικρού φύλλου για τη στήριξη του μορφωτικού - εκπαιδευτικού προγράμματος για την ενδυνάμωση και την εξιλέξη παιδιών με ειδικές ανάγκες, χρησιμοποιήθηκε στις 13 Μαρτίου 2024 η εικονιζόμενη Ειδική Αναμνηστική Σφραγίδα.

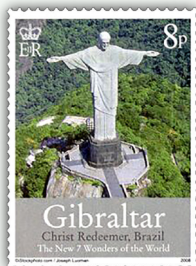
ΚΥΠΡΟΥ

• Στις 22 Φεβρουαρίου 2024 κυκλοφόρησε η αναμνηστική σειρά με τίτλο **Επέτειοι-Γεγονότα**", αποτελούμενη από 2 γραμματόσημο ονομαστικής αξίας € 0,75, σε 55.000 πλήρεις σειρές, και 3.500 διπλούς ΦΠΗΚ προς 0,77και 0,86 αντίστοιχα, για κάθε κλάση.

Ο Χριστός Λυτρωτής

Αυτό το μεγαλειώδες άγαλμα του Ρίο ντε Τζανέιρο θεμελιώθηκε στις 12 Οκτωβρίου 1931, με εντυπωσιακή τελετή εγκαινίων, παρουσία πολιτικών και εκκλησιαστικών αρχών. Οι οργανωτές και οι εμπνευστές του μνημειώδους αγάλματος, θέλοντας να εντυπωσιάσουν το κοινό, είχαν σχεδιάσει να ανάψουν τα φώτα με τρόπο φαντασμαγορικό: θα τα άναβε ο πρωτοπόρος Γουλιέλμος Μαρκόνι από το αγκυροβολημένο σκάφος του στη Νάπολη της Ιταλίας. Θα έστελνε ηλεκτρικό σήμα σε ένα σταθμό στο Ντόρτσεστερ της Αγγλίας και από εκεί θα μεταφερόταν σε μια κεραία στο Ρίο, απ' όπου θα άναβαν τα φώτα του αγάλματος. Ωστόσο, ο καιρός δεν βοήθησε, το σήμα ήταν αδύναμο, και τα φώτα τα άναψαν οι τεχνικοί του Ρίο.

Το άγαλμα στέκεται με απλωμένα τα χέρια σαν να καλωσορίζει τον κόσμο, σε ύψος 710 μέτρων. Έχει ύψος 32 μέτρα, ζυγίζει 1.000 τόνους και μάλιστα είναι εγκατεστημένο με τρόπο ώστε να ατενίζει την πόλη του Ρίο.

Ο θεμέλιος λίθος μπήκε στο βουνό Κορκοβάντο στις 4 Απριλίου 1922 και οι εργασίες της ανέγερσης διήρκεσαν συνολικά 5 χρόνια. Το σχέδιο του αγάλματος ήταν του Γάλλου γλύπτη Πολ Λαντοβσκι.

Σήμερα η ανάβαση των επισκεπτών στο βουνό για να δουν το άγαλμα γίνεται πλέον με σύγχρονα μέσα, με ανελκυστήρες που προσφέρουν πανοραμική θέα και κυλιόμενες σκάλες. Έτσι, οι επισκέπτες δεν αντιμετωπίζουν πλέον τη δυσκολία να ανέβουν τα 220 σκαλιά για να φτάσουν στη βάση του αγάλματος.

Γενικές Συνελεύσεις - Εκλογές

• Μετά τις εκλογές της 11/2/2024, το νέο ΔΣ της Φιλοτελικής Εταιρείας Αθηνών συγκροτήθηκε σε σώμα ως ακολούθως:

Ανδρειώτης Νικόλαος Πρόεδρος
 Στεφάνου Δημήτριος Αντιπρόεδρος
 Δημησιάνος Κωνσταντίνος Γεν. Γραμματέας
 Χαβάτζας Ιωάννης Ειδ. Γραμματέας
 Πετρόχελος Βασίλειος Ταμίας
 Στεφανής Αθανάσιος Βοηθός Ταμίας
 Μπαμπλέκος Ηρακλής Κοσμητορας
 Ρόζης Αναστάσιος Έφορος Α΄
 Ψαριανός Ιωάννης Έφορος Β΄

• Την Κυριακή, 11 Φεβρουαρίου 2024 η Φιλοτελική Εταιρεία Λέσβου (ΦΕΛ) πραγματοποίησε την ετήσια τακτική της Γενική Συνέλευση και την εκδήλωση για την κοπή της βασιλόπιτας, στο αμφιθέατρο του Νέου Αρχαιολογικού Μουσείου Μυτιλήνης. Κατά τις αρχαιρεσίες που πραγματοποιήθηκαν στο τέλος της εκδήλωσης, προέκυψε το νέο Διοικητικό Συμβούλιο της ΦΕΛ για τη διετία 2024-2025, το οποίο συγκροτήθηκε σε σώμα ως εξής:

Βαΐτης Μιχαήλ Πρόεδρος
 Αναγνώστου Ευστράτιος Αντιπρόεδρος
 Γουγουλάς Γεώργιος Γενικός Γραμματέας
 Δουκαρέλλης Αντώνιος Ταμίας
 Καραμπελόπουλος Γαβριήλ Ειδ. Γραμ.
 Μπαρέκου Παναγιώτα Κοσμητήτωρ
 Μπεκιάρης Γεώργιος Μέλος
 Αναπληρωματικό Μέλος:
 Δημήτριος Χατζηχαράλαμπος
 Εξελεγκτική Επιτροπή
 Γρηγόριος Βέτσικας
 Γεώργιος Σταυρόπουλος
 Γεώργιος Τρευλάκης

• Την Κυριακή 18 Φεβρουαρίου 2024, η Φιλοτελική Εταιρεία Ξάνθης πραγματοποίησε εκδήλωση κοπής της βασιλόπιτας μας στην αίθουσα του ξενοδοχείου "Ξανθίππειον", στα πλαίσια της οποίας διεξήχθησαν αρχαιρεσίες

και εκλογές για την ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου. Μετά την συγκρότησή του σε σώμα, αυτό προέκυψε ως εξής:

Τσάβας Νικόλαος Πρόεδρος
 Ματσουκίδης Γεώργιος Αντιδρος
 Ρωμανίδης Θεόδωρος Γραμματέας
 Μαργαριτίδης Ιωάννης Ταμίας
 Ιωσηφίδης Νικόλας Έφορος
 Τεφρωνίδης Αναστάσιος Δημ. Σχέσεων
 Ξανθόπουλος Εμμανουήλ Μέλος
 Εξελεγκτική Επιτροπή:
 Κίναλης Μενέλαος
 Χειμωνίδης Βασίλειος

Προσεχείς Φιλοτελικές Εκθέσεις

• EFIRO 2024, FIP Specialized World Stamp Exhibition 16-19 Απριλίου 2024, Βουκουρέστι. (<http://www.efiro.ro>). Εθνικός Αντιπρόσωπος Χρήστος Γκίκας (xgikas@gmail.com).

• HAFNIA 24, 17-20 Οκτωβρίου 2024, Κοπεγχάγη, (<https://www.hafnia24.com>). Εθνικός Αντιπρόσωπος Ανδρέας Νικολαΐδης (andreas_n1k@hotmail.com).

• PHILAKOREA 2024, 15-19 Αυγούστου 2024, Σεούλ. Εθνικός Αντιπρόσωπος Γιάννης Ρεφανίδης (info@refanidishotel.gr).

• EuroPhilEx Birmingham 2025, 7-11/5/2025. (<https://europhilx2025.co.uk/info/entry-forms>). Εθνικός Αντιπρόσωπος Αλέξης Παπαδόπουλος (alexiosp@yahoo.gr).

• BALKANFILA XX. Θα διεξαχθεί από 13-16 Νοεμβρίου 2024 στη Θεσσαλονίκη και θα φιλοξενηθεί στους χώρους της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης. Για πληροφορίες και αίτηση συμμετοχής: REX: <https://fepanews.com/wp-content/uploads/2024/02/BALKANFILA-XX-IREX.pdf> Exhibit Entry Form: <https://fepanews.com/wp-content/uploads/2024/02/BALKANFILA-XX-EXHIBIT-ENTRY-FORM.pdf>